

PROGRAMACIÓN DE 3º DE PRIMARIA.

ÍNDICE

1. ÁREA DE LINGUA E LITERATURA GALEGA.

3.3 Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe (Páx. 21)

4. ÁREA DE LENGUA Y LITERATURA CASTELLANA.

4.3 Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe (Páx. 32)

5. ÁREA DE MATEMÁTICAS:

5.3 Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe (Páx. 41)

6. ÁREA DE CIENCIAS DA NATUREZA:

6.3 Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe (Páx. 52)

7. ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS:

7.2 Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe (Páx. 62)

8. ÁREA DE EDUCACIÓN PLÁSTICA:

8.3 Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe (Páx. 71)

9. VALORES CÍVICOS E SOCIAIS:

9.3 Criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe (Páx. 75)

10. AVALIACIÓN

10.1 Procedementos e instrumentos de avaliación, (Páx. 79)

10.2 Criterios de cualificación.(Páx. 80)

10.3 Avaliación inicial. (Páx. 80)

10.4 Atención á diversidade.(Páx. 80)

10.5 Programa de reforzo para a recuperación de materias pendentes.(Páx. 80)

10.6 Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente.(Páx. 80)

10.7 Mecanismos de avaliación e de modificación da programación didáctica en función dos resultados.(Páx. 81)

10.8 Mínimos esixibles para a promoción positiva.(Páx. 81)

11. METODOLOXIA (Páx. 90)

12. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS (Páx. 90)

3. ÁREA DE LINGUA E LITERATURA GALEGA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:

Bloque 1. Comunicación oral: falar e escoitar.

1. Comprender textos orais sinxelos dos medios de comunicación, extraendo o sentido global e información específica.
2. Utilizar os documentos audiovisuais como instrumento de aprendizaxe.
3. **Comprender e producir textos orais sinxelos, propios do uso cotián ou do ámbito académico.**
4. Manter unha actitude de escoita adecuada, respectando as opinións dos demais.
5. Participar nas diversas situacións de interacción oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.
6. Amosar interese por expresarse en público coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.
8. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.
9. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.
10. Usar, de forma xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.
12. Identificar a lingua galega con diversos contextos de uso oral.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler.

1. **Comprender, buscar, localizar e seleccionar información explícita en textos sinxelos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis).**
2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de sinxelos gráficos e ilustracións.
3. Realizar o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo e resumir o seu contido.
4. Utilizar, de maneira xeral, estratexias para mellorar a lectura.
5. Utilizar de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.
6. **Ler, en silencio ou en voz alta, textos sinxelos en galego, adaptados á súa idade e aos seus intereses.**
7. Usar as bibliotecas de aula, e de centro, respectando as normas básicas de funcionamento, e participar en actividades literarias.
10. **Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.**

Bloque 3. Comunicación escrita: escribir.

2. Producir textos sinxelos de diferente tipoloxía **que permitan narrar, describir e resumir, emocións e informacións** relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.
3. Elaborar textos do ámbito académico para comunicar información.
4. **Elaborar textos sinxelos que combinen a linguaxe verbal e a non verbal.**
5. Usar de xeito guiado programas informáticos de procesamento de textos.
7. **Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte** e valorar a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.

Bloque 4: Coñecemento da lingua.

2. **Aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e social e a necesidade de cingirse a elas.**
3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como unha sintaxe elemental nas producións orais e escritas.
5. Usar o dicionario en papel ou electrónico, de xeito guiado.
6. **Identificar palabras compostas e derivadas, así como sinónimos e antónimos, para comprender e producir textos.**

Bloque 5: Educación literaria.

1. **Escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos sinxelos, procedentes da literatura galega en xeral, e da literatura galega popular en particular.**
2. **Ler** textos e obras en galego adaptadas á idade e en diferentes soportes.
3. Identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados.
4. Recrear e compoñer poemas e relatos a partir de modelos sinxelos.
7. **Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais.**

ESTÁNDARES DE APREDIZAXE:

Bloque 1. Comunicación oral: falar e escoitar.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo dos medios de comunicación, extraendo o sentido global da mensaxe.
- 1.2. Identifica quen, que e onde nunha noticia.

- 1.3. Elabora un breve resumo, a partir de preguntas, dun texto oral sinxelo e valora os informativos da radio e da televisión como fonte de información.
- 2.1. Usa e manexa documentos impresos, audiovisuais e dixitais para obter a información máis importante e necesaria.
- 2.2. Selecciona informacións relevantes dos documentos audiovisuais para realizar tarefas de aprendizaxe.

Segundo trimestre

- 2.3. Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo adecuadamente.
- 3.2. Segue unha exposición da clase e extrae o sentido global e as informacións máis relevantes, preguntando se é necesario para verificar a súa comprensión.
- 3.3. **Elabora e produce textos orais sinxelos (explicacións, breves exposicións, narracións curtas...) presentando as ideas cunha coherencia lineal elemental e responde preguntas aclaratorias elementais sobre o seu contido.**
- 3.4. Participa no traballo en grupo.
- 4.1. Atende as intervencións dos demais, en conversas e exposicións, sen interromper.
- 4.2. **Respecta as opinións** da persoa que fala.
- 5.1. **Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.**
- 5.2. Respecta as opcións lingüísticas dos participantes nos intercambios orais.
- 5.3. **Utiliza a lingua galega en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu uso fóra dela.**
- 5.4. Emprega unha postura e xestualidade que transmite predisposición para interactuar cos demais.
- 5.5. Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas.

Terceiro Trimestre

- 5.6. Participa na conversa formulando e contestando preguntas.
- 6.1. Elabora un discurso oral coherente, utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.
- 6.3. Amosa un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas e propias da lingua galega.
- 8.1. Amosa respecto ás ideas e achegas dos demais e contribúe ao traballo en grupo.
- 9.1. Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo.
- 10.1. **Usa, de forma xeral, unha linguaxe non sexista.**
- 10.2. Identifica o uso de linguaxe discriminatoria e sexista evidente.

- 12.2. Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.

Bloque 2: Comunicación escrita: ler.

Primeiro Trimestre

- 1.1. **Comprende a información relevante de textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás.**
- 1.2. Identifica as ideas principais dun texto sinxelo (narrativo, descritivo, expositivo).
- 1.3. Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.
- 1.4. Interpreta personificacións e hipérboles en textos sinxelos.
- 1.5. Identifica a estrutura xeral dun texto.
- 1.6. Emprega o dicionario, de xeito guiado, para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.
- 2.1. Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que a acompaña.
- 3.1. Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.

Segundo Trimestre

- 3.2. Realiza o resumo, a partir de preguntas, dun texto sinxelo.
- 4.1. Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.
- 4.2. Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión, cando é preciso.
- 5.1. Utiliza de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.
- 5.2. Utiliza de xeito guiado dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto.
- 6.1. Descodifica sen dificultade as palabras.

Terceiro Trimestre

- 6.2. **Le textos sinxelos en voz alta sen dificultade.**
- 6.3. Le textos, adaptados e próximos á súa experiencia, en silencio, sen dificultade.
- 7.1. Utiliza as bibliotecas de aula e de centro respectando as normas básicas do seu funcionamento.
- 7.3. Participa en actividades literarias do centro.
- 9.1. Amosa interese pola lectura en lingua galega como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.
- 10.1. **Selecciona textos do seu interese, en función dos seus gustos e preferencias.**

Bloque 3. Comunicación escrita: escribir.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información.
- 1.2. **Elabora o texto, con coherencia xeral e de xeito creativo.**
- 1.3. Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación.
- 1.4. Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, léxico, morfosintaxe.
- 2.1. Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos.
- 2.2. Redacta textos publicitarios (anuncios e carteis) de xeito creativo.
- 2.3. Elabora diferentes tipos de textos (narrativos e descritivos) seguindo un guión establecido.

Segundo Trimestre

- 2.4. Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.
- 2.5. Resume brevemente o contido de textos sinxelos, a partir de preguntas, propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación.
- 3.1. Elabora por escrito textos do ámbito académico moi sinxelos (resumos, descrições, explicacións...) para obter e comunicar información.

Terceiro Trimestre

- 4.1. Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.
- 5.1. Usa de xeito guiado programas informáticos de procesamento de texto.
- 6.1. Usa recursos gráficos e paratextuais sinxelos (ilustracións e subliñados) para facilitar a comprensión dos textos.
- 6.2. Ilustra creativamente os seus textos con imaxes redundantes co seu contido.
- 7.1. **Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas:** marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, interliñado...

Bloque 4. Coñecemento da lingua.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Sinala a denominación dos textos traballados e reconece nestes, oracións, palabras e sílabas.
- 1.3. **Separa as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.**
- 1.4. **Identifica nun texto substantivos e adxectivos.**
- 1.5. Sinala o xénero e número de palabras dadas e é quen de cambialo.

Segundo Trimestre

- 2.1. Aprecia o valor social das normas ortográficas e a necesidade de cingirse a elas.
- 2.2. Utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas, con especial atención ás maiúsculas.
- 3.1. Emprega, de forma xeral, os signos de puntuación.
- 3.2. Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións.

Terceiro Trimestre

- 5.1. Usa o dicionario en papel ou dixital de xeito guiado.
- 6.1. Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras.
- 6.2. Recoñece e usa sinónimos e antónimos.

Bloque 5. Educación literaria.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.
- 1.2. Valora os textos da literatura oral galega como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.
- 2.1. Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptadas á idade e en diferentes soportes.

Segundo Trimestre

- 2.2. Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptadas á idade e en diferentes soportes.
- 3.1. É quen de identificar o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.
- 4.1. Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.

Terceiro Trimestre

- 7.1. Aмосa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.

4. ÁREA DE LENGUA Y LITERATURA CASTELLANA:

CRITERIOS DE EVALUACIÓN:

Bloque 1. Comunicación oral: hablar y escuchar.

1. Elaborar y producir textos orales estructurados y adecuados a diferentes situaciones comunicativas (dirigidas y espontáneas) propias de los ámbitos personal, escolar y social, respetando las normas de la comunicación: organizar el discurso, turno de palabra, escuchar y aportar información o punto de vista coherente.
2. Utilizar el lenguaje oral para comunicarse y aprender a partir de la escucha activa.
3. Reconocer información verbal y la no verbal en diferentes situaciones comunicativas. Comprender mensajes verbales y no verbales.
4. Expresar de forma oral utilizando un discurso ordenado y vocabulario acorde a cada situación.
5. Participar en actividades de comunicación y expresión oral respetando el punto de vista de los demás y realizando aportaciones coherentes.
6. Comprender el sentido global de textos orales y el significado de las palabras (vocabulario), identificando las ideas principales y las secundarias.
7. Comprender y expresar textos orales sencillos de diversos tipos. Memorización y dramatización.

Bloque 2. Comunicación escrita: leer.

1. Conocer la correspondencia entre fonemas y grafías en contextos de lecturas significativas.
2. Desarrollar el hábito lector.
3. Identificar diversos tipos de fuentes de información.
4. Leer textos en voz alta con la pronunciación, el ritmo y la entonación adecuados.
5. Utilizar estrategias para la identificación de diferente tipo de textos.
6. Utilizar estrategias de comprensión de textos de diferente índole.
7. Leer por propia iniciativa diferentes tipos de textos.
8. Recoger información de diferentes soportes textuales y valorarla.
9. Conocer la necesidad de utilizar la biblioteca, su organización y las normas de uso. Identificar información en diferentes soportes para obtener información.
10. Llevar a cabo el plan lector que dé respuesta a una planificación sistemática de mejora de la eficacia lectora y fomente el gusto por la lectura.

Bloque 3. Comunicación escrita: escribir.

1. Producir textos con diferentes intenciones comunicativas con coherencia, claridad y estructura correcta, respetando su estructura y aplicando las normas ortográficas, cuidando la caligrafía, el orden y la presentación.

2. Interiorizar las normas para la producción de diferentes tipos de textos.
3. **Escribir diferentes tipos de texto según la finalidad.**
4. Aplicar las normas ortográficas básicas, signos de puntuación y acentuación de las palabras de uso más frecuente. Presentar los trabajos con buena caligrafía, respetar el orden y la limpieza en los escritos. Practicar diferentes tipos de dictado.
5. Llevar a cabo el plan de escritura que dé respuesta a una planificación sistemática de mejora de la eficacia escritora y fomente la creatividad.

Bloque 4: Conocimiento de la lengua.

1. Adquirir vocabulario para facilitar y mejorar la comprensión y la expresión oral y escrita a través de los textos.
2. **Adquirir y aplicar el uso ortográfico:** punto, **mayúscula**, coma, guion, signos de interrogación y de exclamación y dos puntos **en un texto**.
 - Aplicar las normas ortográficas a las producciones escritas.
 - Escribir correctamente las palabras relacionadas con la norma ortográfica trabajada.
3. **Conocer y diferenciar el nombre del resto de clases de palabras.**
4. **Identificar el adjetivo como acompañante del nombre. Identificar los elementos que indican el género y el número en el sustantivo.**
5. **Reconocer la sílaba tónica de cada palabra. Usar el guion para la división de palabras.**
6. Identificar y conocer los determinantes, sus clases y sus diferentes matices de significado.
7. Conocer los tiempos verbales y conjugar los verbos regulares. Identificar verbos irregulares.
8. **Identificar la oración y sus elementos.**
9. Usar las tecnologías de la información y la comunicación como instrumento de aprendizaje.

Bloque 5: Educación literaria.

1. **Leer textos propios de la literatura infantil y juvenil (poesía, cómics, cuentos, etc.), utilizando, entre otras fuentes, webs infantiles.**
2. Realizar dramatizaciones a través de gestos y vestimenta para transmitir la cultura.
3. Utilizar la biblioteca de aula y de centro para buscar obras de su interés y disfrutar de la lectura.
4. **Elaborar cuentos y poemas sencillos en lengua, empleando de forma coherente la lengua escrita y la imagen para expresar situaciones comunicativas concretas.**

ESTÁNDARES:

Bloque 1. Comunicación oral: hablar y escuchar.

Primeiro Trimestre

- 1.1. **Utiliza la lengua oral como forma de comunicación con los demás y expresión de sus ideas y sentimientos.**
- 1.2. Escucha a sus compañeros en sus intervenciones y respeta las normas de intercambio comunicativo.
- 1.3. Hace uso del lenguaje para solicitar información.
- 1.4. Reconoce el orden del discurso y conoce los medios que facilitan la comunicación.
- 1.5. **Respeto y aplica las normas socio-comunicativas: turno de palabra, participación activa y escucha, normas de cortesía.**
- 2.1. Planifica intervenciones orales apoyándose en elementos gráficos diversos y adecuándolas a la situación comunicativa.
- 2.2. Utiliza la lengua oral funcional empleando expresiones adecuadas para hacer peticiones, resolver dudas, pedir que repitan, agradecer una colaboración, tomar turno de palabra, formular deseos...
- 2.3. Es capaz de expresar su opinión sobre temas cercanos, incorporando criterios personales en sus comentarios.

Segundo Trimestre

- 3.1. Identifica situaciones que favorecen o que impiden la comunicación (verbal y no verbal).
- 3.2. Utiliza recursos lingüísticos y no lingüísticos adecuados para comunicarse en las interacciones orales.
- 3.3. Comprende información de textos de diferente tipo (argumentativos, expositivos e instructivos) a través de preguntas previas, localizando la información más importante.
- 4.1. **Interviene de forma efectiva en situaciones de comunicación en el aula.**
- 4.2. Emplea elementos básicos que facilitan sus intervenciones comunicativas: entonación, pronunciación y vocabulario.
- 4.3. Relata sucesos y anécdotas con coherencia.
- 5.1. Identifica diferentes tipos de texto según su tipología (narrativos, informativos, descriptivos, argumentativos e instructivos) y analiza la información más relevante.

Terceiro Trimestre

- 5.2. Produce textos a partir de documentos de diferente tipo a partir de un modelo dado según la finalidad (narración, folleto, instrucciones, entrevistas, etc.).
- 5.3. Interviene en situaciones de comunicación respetando el punto de vista de los demás y aportando ideas coherentes.

- 5.4. Amplía su vocabulario recogiendo las palabras en un «banco de palabras».
- 6.1. Identifica el sentido global de un texto.
- 6.2. Identifica las ideas principales y secundarias de textos.
- 6.3. **Responde a preguntas sobre datos e ideas explícitas en el texto.**
- 6.4. Identifica elementos no verbales que acompañan a los textos orales.
- 6.5. Sigue instrucciones orales referidas a la ejecución de procesos o a temas trabajados previamente.
- 7.1. Escucha de forma silenciosa los textos que se deben reproducir.
- 7.2. Reproduce textos breves y sencillos de diversos tipos respetando la entonación, pausas, modulación de voz.
- 7.3. Reproduce cuentos escuchados manteniendo la coherencia temporal y espacial y su estructura.
- 7.4. Memoriza textos orales con diferente finalidad (lúdica, de instrucciones, de aprendizaje...).
- 7.5. Dramatiza un texto narrativo.

Bloque 2: Comunicación escrita: leer.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Identifica la correspondencia fonema-grafía que dan lugar a determinadas reglas ortográficas.
- 1.2. **Aplica los signos de puntuación para dar sentido a la lectura: punto, coma, signos de interrogación y de exclamación, dos puntos.**
- 2.1. Expresa el gusto por los textos leídos.
- 2.2. Expresa preferencias por determinadas lecturas.
- 3.1. Usa diccionarios, periódicos, enciclopedias, Internet, CD...
- 3.2. Infiere normas ortográficas desde el conocimiento de las relaciones fonemo-grafía.
- 4.1. **Lee textos con fluidez, entonación y ritmo adecuados.**
- 5.1. Identifica diferentes géneros textuales: cuentos, descripciones, entrevistas, explicaciones, recetas, debates, poemas, teatro, cómic, adivinanzas y canciones.

Segundo Trimestre

- 5.2. Reconoce la estructura de contenido en distintos tipos de texto.
- 5.3. Identifica características propias de cada tipo de texto: descriptivos, argumentativos, narrativos, expositivos e instructivos.
- 6.1. Identifica el título y lo interpreta.
- 6.2. Asocia la información que aportan ilustraciones, gráficos y tablas con el contenido del texto.

6.3. Identifica palabras clave de un texto para facilitar la comprensión.

6.4. Elabora una hipótesis sobre el contenido del texto.

Terceiro Trimestre

6.5. Relaciona conocimientos previos con la información nueva del texto.

6.6. Identifica las ideas principales y las secundarias de un texto.

6.7. Realiza resúmenes de un texto dado.

7.1. Lee diariamente textos en un horario programado en el aula y aprende a planificar sus tiempos de lectura.

8.1. Consulta diferentes fuentes de información y en diferentes soportes para obtener información y realizar trabajos personales o en grupo.

9.1. Utiliza la biblioteca (de aula y de centro) para buscar información de manera dirigida o por propia iniciativa.

9.2. Conoce la organización y las normas de uso de la biblioteca.

10.1. **Selecciona lecturas con criterio personal y expresa el gusto por la lectura de diversos géneros literarios** como fuente de entretenimiento manifestando su opinión sobre los textos leídos.

Bloque 3. Comunicación escrita: escribir.

Primeiro Trimestre

1.1. Realiza sencillas descripciones relacionadas con la lectura.

1.2. Escribe textos narrativos en los que incluye descripciones.

1.3. Produce textos expositivos en los que incluyan descripciones objetivas de hechos cercanos.

1.4. Redacta cartas y postales atendiendo a las propiedades específicas de cada uno de ellos.

1.5. Usa correctamente las normas ortográficas trabajadas.

1.6. **Produce textos de uso habitual en las tareas de aprendizaje y en las relaciones interpersonales en el aula** (cartas, normas, programas de actividades, convocatorias, planes de trabajo colectivo, etc.).

Segundo Trimestre

2.1. Reconoce la finalidad y la estructura de un texto.

2.2. Reconoce las diferencias entre la escritura de textos formales e informales.

3.1. Redacta textos siguiendo unos pasos: planificación, redacción, revisión y mejora.

3.2. **Produce textos sencillos a partir de unas pautas.**

3.3. Elabora resúmenes a partir de un guion.

3.4. Revisa y valora sus producciones y las de los compañeros.

4.1. Aplica correctamente los signos de puntuación.

Terceiro Trimestre

4.2. Acentúa correctamente las palabras de uso más frecuente, aplicando las normas relativas a palabras agudas, llanas y esdrújulas.

4.3. **Presenta con claridad y limpieza los escritos cuidando presentación, caligrafía legible, márgenes, organización y distribución del texto en el papel.**

4.4. Utiliza programas informáticos de mejora de la lectoescritura, comprensión lectora, adquisición de vocabulario, profundización gramatical y adquisición de reglas ortográficas.

4.5. Practica sistemáticamente diferentes tipos de dictado.

5.1. Planifica y redacta textos siguiendo unos pasos:

- Planificación, redacción, revisión y mejora.
- Determina con antelación cómo será el texto, su extensión, el tratamiento autor-lector, la presentación, etc.
- Adapta la expresión a la intención, teniendo en cuenta el interlocutor y el asunto de que se trata.
- Presenta con limpieza, claridad, precisión y orden los escritos.
- Reescribe el texto.

5.2. Valora su propia producción escrita, así como la producción escrita de sus compañeros.

Bloque 4. Conocimiento de la lengua.

Primeiro Trimestre

1.1. Adquiere nuevo vocabulario a través de la lectura y el uso.

1.2. Identifica en los textos palabras polisémicas, antónimas y sinónimas.

1.3. Comprende el significado de palabras polisémicas en diferentes oraciones.

1.4. Identifica palabras que pertenecen a una misma familia.

1.5. Identifica el significado común de las palabras de un campo semántico y conoce diferentes campos semánticos.

1.6. Reconoce palabras compuestas.

1.7. Conoce el concepto de aumentativo y la formación aumentativos de palabras dadas.

1.8. Distingue palabras simples de palabras derivadas.

2.1. Usa adecuadamente el punto, la coma, el guion y los dos puntos en sus escritos.

2.2. **Utiliza las mayúsculas al comienzo de texto y detrás de punto.**

2.3. Identifica y utiliza correctamente los signos de interrogación y exclamación en las producciones escritas y orales.

- 2.4. Completa y escribe textos sencillos aplicando las normas ortográficas trabajadas.
- 3.1. Conoce y expresa el concepto de nombre y lo reconoce en una oración o texto.
- 3.2. **Identifica y agrupa nombres de personas, animales, vegetales y cosas.**

Segundo Trimestre

- 3.3. Diferencia nombres comunes y nombres propios.
- 3.4. Forma el masculino o el femenino de nombres dados.
- 3.5. **Distingue las palabras por su género y por su número.**
- 4.1. Define el concepto de *adjetivo*.
- 4.2. Identifica y aplica el adjetivo adecuadamente.
- 4.3. Define, identifica y aplica los conceptos de *género* y de *número*.
- 4.4. Identifica los adjetivos y los usa en sus producciones escritas.
- 4.5. **Reconoce la concordancia entre el nombre y el adjetivo.**
- 4.6. Reconoce el verbo y sabe corresponder las distintas formas con el infinitivo adecuado.
- 5.1. **Distingue la sílaba tónica de sílaba átona y divide una palabra en sílabas.**
- 5.2. Utiliza el guion para separar las palabras en sílabas.

Terceiro Trimestre

- 6.1. Identifica los determinantes incluidos en un texto dado.
- 6.2. Utiliza correctamente la concordancia en género y en número de los artículos con los nombres a los que acompañan.
- 6.4. Conoce y aplica el concepto de pronombre y reconoce las formas de los pronombres personales en los textos.
- 7.1. Identifica el presente, el pasado y el futuro de los verbos.
- 7.2. Conjuga verbos regulares e irregulares.
- 8.1. Reconoce el verbo en la oración e identifica el sujeto y el predicado.
- 8.2. **Reconoce la importancia del orden en los elementos de una oración para que esta resulte coherente.**
- 9.1. Utiliza Internet para buscar información.
- 9.2. Realiza actividades guiadas usando las TIC.

Bloque 5. Educación literaria.

Primeiro Trimestre

- 1.1. **Lee textos propios de la literatura infantil y juvenil (poesía, cómics, cuentos, etc.), utilizando, entre otras fuentes, webs infantiles.**
- 1.2. Reconoce las distintas partes de un libro.

- 2.1. Realiza pequeñas dramatizaciones a través de textos sencillos.

Segundo Trimestre

- 2.2. Distingue el cuento y la leyenda y lee con entonación refranes, retahílas, adivinanzas o trabalenguas.
- 3.1. Usa la biblioteca de aula y de centro para buscar obras de su interés y disfrutar de la lectura.
- 4.1. **Produce cuentos y poemas sencillos (de hasta ocho versos), empleando de forma coherente la lengua escrita y la imagen para expresar situaciones comunicativas concretas.**

Tercero Trimestre

- 4.2. Identifica y corrige, en textos orales y escritos de los medios de comunicación impresa, audiovisual y digital, los rasgos y las expresiones que manifiesten discriminación social, cultural, étnica y de género.
- 4.3. **Utiliza procedimientos sencillos para la interpretación de textos, la relectura y la consulta en el diccionario.**
- 4.4. Muestra, en diferentes situaciones comunicativas, un vocabulario adecuado, adquirido a través de la lectura de textos literarios y no literarios.

5. ÁREA DE MATEMÁTICAS:

OBXECTIVOS:

1. Verbalizar a descrición da situación problemática dun proceso problema da palabra e resolución.
2. Xerar varias estratexias de resolución de problemas mediante a aplicación de solucións coñecidas e as operacións de control.
3. Recoñecer regularidades e patróns en varias situacións para facer previsións.
4. Indagar sobre os problemas propostos representan variacións, dúbidas e aplicacións en contextos próximos.
5. Usar o método científico e coñecemento matemático para o desenvolvemento de escenarios no contexto do asunto.
6. Manexar habilidades de comunicación e xestión verbal e non verbal nas relacións cos outros.
7. Identificar puntos fortes e débiles para a aprendizaxe do tema.
8. Discernir sobre o uso de ferramentas tecnolóxicas e follas de cálculo de forma eficaz no desenvolvemento curricular do tema.
9. Mellorar o uso de estratexias e habilidades no traballo individual e de equipo.
10. Identificar e escribir os números naturais de 0 a 99.999.
11. Entender as implicacións do uso dun sistema de numeración posicional decimal.

12. Ampliar o concepto de número coa introdución de números decimais.
13. Coñecer e aplicar algoritmos para realizar operacións en suma, resta, multiplicación e división simple.
14. Comprender o concepto de medida e aplicala lo na selección e utilización de instrumentos e magnitudes nun contexto real.
15. Desenvolver estratexias exacta e medida aproximada de lonxitude, peso ou capacidade.
16. Resolver problemas aparecen unidades de medida.
17. Distinguir e uso de corrección mide o tempo todos os días.
18. Recoñecer os elementos do contorno xeométricas (liñas, formas planas: polígonos, ángulos, circunferencia) e describa os seus elementos e transformacións.
19. Aplicar os coñecementos xeométricos nas representacións artísticas e o seu uso a nivel de todos os días.
20. representar datos usando ferramentas simples.
21. cantidades aproximadas e aplicar os exemplos da vida real de estratexia.
22. Resolver problemas, baseándose na lectura de táboas e gráficos para escoller a solución correcta.
23. Desenvolver táboas e interpretar os datos recollidos.
24. Ler, escribir, comparar e representan fraccións simples.
25. Adquirir técnicas de cálculo mental a través da práctica de estratexias específicas.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS:

UNIDADE 1

Segunda metade de setembro e primeira semana de outubro

- ❖ Ler e escribir números en diferentes contextos.
- ❖ Equivalencia entre as distintas ordes de unidades.
- ❖ Composición e descomposición de números.
- ❖ Aproximación de números á unidade de cento mil.
- ❖ Os números ordinais ata o trixésimo. Lectura e escritura.

UNIDADE 2

Tres últimas semanas de outubro

- ❖ A suma transportando decenas e / ou centos.
- ❖ Propiedade conmutativa.
- ❖ Sumas con varios sumandos (asociatividade).

- ❖ Decenas e / ou centos transportando subtracción.
- ❖ Subtracción romper o minuendo e aplicando a propiedade fundamental.
- ❖ A proba da resta.

UNIDADE 3

Novembro primeiras tres semanas

- ❖ A multiplicación como unha suma de números iguais.
- ❖ Termos e signo de multiplicación.
- ❖ Conmutativa da multiplicación.
- ❖ Táboas 2 e 3.
- ❖ Dobres e triplas.
- ❖ Mesas recordatorio de multiplicación de 0 a 10.
- ❖ Multiplicar tres números. Asociatividade da multiplicación.

UNIDADE 4

Última semana de novembro e primeira quincena de decembro

- ❖ Algoritmo da multiplicación dun número de varios díxitos doutra dunha figura sen cargar e transportar.
- ❖ Propiedades conmutativa e asociativa da multiplicación.
- ❖ Multiplicar dous e tres díxitos números.
- ❖ A unidade de multiplicación por ceros seguido: 10, 100 e 000 un.
- ❖ Multiplicación por decenas, centos e miles completos.
- ❖ Aritmética mental: sumar e restar completar un total de cen centos.
- ❖ Estratexia de resolución de problemas: comprender o comunicado.

UNIDADE 5

Tres semanas de xaneiro

- ❖ A división e distribución.
- ❖ Cálculo do cociente por métodos de manipulación de subtraccións sucesivas, por intento e erro.
- ❖ Condicións simboloxía da división.
- ❖ División precisa e imprecisa.
- ❖ A división como a operación inversa da multiplicación.
- ❖ A relación entre os termos da división. división de exame.
- ❖ Algoritmo da división cos dividendos de ata tres figuras e unha figura divisores.

UNIDADE 6

Última semana de xaneiro ea primeira quincena de febreiro

- ❖ Unidades do sistema monetario: o euro, a moeda de un centavo. Equivalencia: céntimos de euro.
- ❖ As moedas do sistema monetario. Equivalencias e cambios.
- ❖ A expresión de cantidades de diñeiro.
- ❖ Na forma complexa: euros e céntimos.
- ❖ Na forma incomplexa, usando o código de notación decimal.
- ❖ Procedementos para o paso de cantidades de complexo incomplexo cartos para formar, e viceversa.
- ❖ Adición e subtracción de cantidades de diñeiro en forma complexa e apto incomplexo.

UNIDADE 7

Segunda quincena de febreiro ea primeira semana de marzo

- ❖ A estrutura temporal do ano: as estacións, meses, semanas e días. O ano bisesto. O calendario.
- ❖ A estrutura do día: mañá, tarde e noite. O día de 24 horas. O día dous ciclos de 12 horas. Identificando antemeridiano e pos-meridiano horas.
- ❖ Horas, minutos e segundos. Equivalencias.
- ❖ Manifestación de valores complexos e incomplexos de tempo.
- ❖ A lectura do reloxo.

UNIDADE 8

Tres semanas de marzo

- ❖ A unidade universal de medida de lonxitude: o contador.
- ❖ Unidades menores do contador: decímetro, centímetro e milímetro. As relacións entre o contador e os seus divisores.
- ❖ Aumento do contador de unidade: quilómetro. As relacións entre o contador e quilómetro.
- ❖ Resolución de problemas en que as unidades de lonxitude medida implicados.

UNIDADE 9

Tres últimas semanas de abril

- ❖ Unidades de capacidade convencional: litro, medio litro e cuarto de litro.
- ❖ Unidades de peso convencional: o quilo, o quilo media e quilo cuarto.
- ❖ Resolución de problemas en torno destas magnitudes.

UNIDADE 10

Primeira quincena de maio

- ❖ Tipos de liñas. Nomenclatura: rectas, curvas, mesturado, dobres ou poligonal, ondulante, en espiral. abertas e pechadas liñas. Identificación en contextos xeométricos e no ámbito real.
- ❖ Cruce de liñas e liñas paralelas. Identificación e localización.
- ❖ Ángulos. Elementos: vértice e os lados. Ángulos en liñas que se cruzan.
- ❖ Recoñecemento de ángulos no ambiente. Representación.
- ❖ Liñas perpendiculares e ángulos rectos. Identificación e localización.
- ❖ Ángulo dereito, ángulo e ángulo obtuso. A clasificación por ángulos de apertura.
- ❖ Incorporación linguaxe usual de nomenclatura xeométrica aprendido.

UNIDADE 11

Segunda quincena de maio

- ❖ Os corpos xeométricos. Elementos: Faces, arestas, vértices ...
- ❖ Recoñecemento e construción.
- ❖ Algúns tipos de corpos: prismas, pirámides, cilindros, conos e esferas.
- ❖ Clasificación dos corpos xeométricos.
- ❖ Clasificación dos obxectos de forma.
- ❖ Polígonos. Elementos: lados, ángulos e ángulos.
- ❖ Diferenciación de polígonos entre figuras planas.
- ❖ Clasificación de polígonos segundo o número de lados.
- ❖ Construción de polígonos utilizando técnicas diferentes.
- ❖ Descrición de obxectos e formas usando vocabulario xeométrico.

UNIDADE 12

Primeira metade de xuño

- ❖ Clasificación de triángulos por lados: equilátero, isósceles e escaleno.
- ❖ Clasificación dos triángulos segundo os seus ángulos: aguda, dereita e obtuso.
- ❖ Cuadriláteros paralelogramos e non paralelogramos.
- ❖ Clasificación dos paralelogramos segundo os seus lados e ángulos: rectángulos, diamantes, cadrados e rombos.
- ❖ Descrición das formas e figuras do ambiente mediante o vocabulario xeométrica básica.
- ❖ Construción de triángulos e cuadriláteros usando diversas técnicas (puntas, instrumentos de debuxo, papel gráfico, elásticos na xeoplano ...).

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES:

Bloque 1. Procesos, métodos e actitudes en matemáticas.

1.1. Utilizar procesos de razoamento e estratexias de resolución de problemas, realizando os cálculos necesarios e comprobar as solucións obtidas.

1.2. Identificar e resolver problemas da vida diaria, adecuados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados para resolver problemas.

1.3. Utilizar as medidas tecnolóxicas de modo habitual no proceso de aprendizaxe, buscando, analizando e seleccionar información relevante sobre a Internet ou outras fontes elaborando documentos, facendo presentacións e debates.

Bloque 2. Números.

2.1. Ler, escribir e ordenar utilizando razoamentos de forma axeitada.

2.2. Interpretar diferentes tipos de números segundo o seu valor en situacións da vida cotiá.

2.3 Realizar operacións e cálculos numéricos utilizando procedementos diferentes, na resolución de problemas.

2.4. Identificar, resolver os problemas da vida diaria, adecuados ao seu nivel, establecer conexións entre a realidade e as matemáticas e valorar a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados reflexionando sobre o proceso utilizado para resolución de problemas.

2.5. Executar divisións simples e identificar cales son exactas e inexactas.

Bloque 3. medidas.

3.1. Seleccionar e utilizar ferramentas e unidades de medidas habituais facendo estimacións e expresando con precisión medidas de lonxitude, peso / masa, capacidade e tempo, en contextos reais.

3.2. Operar con diferentes medidas de lonxitude, peso / masa, capacidade e tempo.

3.3. Empregar as unidades de medida máis comúns, convertendo unhas unidades noutras da mesma magnitude, expresando os resultados nas unidades de medida máis adecuadas, explicalo oralmente e por escrito o proceso seguido e aplicando á resolución de problemas.

3.4. Coñecer as unidades de tempo a súa relación, utilizadas para resolver problemas da vida diaria.

3.5. Saber o valor de equivalencia entre as distintas moedas e billetes no sistema monetario da Unión Europea.

3.6. Identificar e resolver problemas de vida diaria para o seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e reflexionando sobre o proceso utilizado para a resolución de problemas.

Bloque 4. Xeometría.

4.1. Identificar figuras planas e corpos xeométricos, nomeando e recoñecendo os seus elementos básicos (lados, vértices, caras, arestas e ángulos).

4.2. Coñecer e distinguir a circunferencia e o círculo e os seus elementos básicos.

- 4.3. Coñecer e diferenciar os poliedros e corpos redondos e os seus elementos básicos.
- 4.4. Saber o que é un ángulo e tipos de ángulos.
- 4.5. Interpretar representacións espaciais (esbozo dun itinerario, plano dunha pista ...) realizadas a partir de sistemas de referencia e obxectos familiares ou situacións.
- 4.6. Identificar e resolver os problemas da vida diaria adecuada ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e valorando a utilidade dos coñecementos matemáticos axeitados e para a resolución de problemas.

Bloque 5. estatística e probabilidade

- 5.1. Realizar, ler e interpretar representacións gráficas dun conxunto de datos relativos ao ambiente inmediato.

ESTÁNDARES:

Bloque 1. Procesos, métodos e actitudes en matemáticas.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Analiza e comprende a declaración de problemas (datos, relacións de datos, o contexto do problema, pregunta realizada).
- 1.2. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisando as operacións utilizados, as unidades dos resultados, comproba e interpreta as solucións no contexto e da situación, busca outras formas de resolver etc.

Segundo Trimestre

- 1.3. Planifica o proceso de traballo: que quero descubrir?, que teño?, que busco?, como podo facer?, non me equivoquei a facelo?, a solución é a idonea?.

Terceiro Trimestre

- 1.4. Iniciarse no uso de ferramentas tecnolóxicas, especialmente coa calculadora, para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.

Bloque 2. Números.

Primeiro Trimestre

- 2.1. Le, escribe e ordena números ata 10.000.
- 2.2. Aproxima os números para á decena, centena e millar.
- 2.3. Realizar correctamente series ascendente e descendentes..
- 2.4. Interpreta textos numéricos e números naturais da vida cotiá ata 10.000.
- 2.5. Descompón e redondea números naturais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.
- 2.6. Constrúe e memoriza as táboas de multiplicar utilizadas para realizar o cálculo mental.

Segundo Trimestre

2.7. Realiza cálculos numéricos mediante a operación de multiplicación na resolución de problemas contextualizados.

2.8. Resolve problemas mediante a multiplicación para realizar recontos en disposicións rectangulares nas que intervéñ a lei do produto.

2.9. Realiza cálculos numéricos realizados mediante a operación de división dunha cifra na resolución de problemas contextualizados.

Terceiro Trimestre

2.10. Identifica e utiliza os termos específicos de multiplicación e división.

2.11. Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, usando estratexias heurísticas de razoamento.

2.12. Reflexiona sobre o procedemento aplicado á solución de problemas: revisando as operacións usadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.

Bloque 3. medidas.

Primeiro Trimestre

3.1. Identifica as unidades do sistema métrico decimal. Lonxitude, capacidade, masa e peso.

3.2. Mide diferentes instrumentos, seleccionando a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.

3.3. Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa en forma simple.

3.4. Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude.

Segundo Trimestre

3.5. Coñece e utiliza as equivalencias entre as distintas unidades de medida da mesma magnitude.

3.6. Explica oralmente e por escrito sucesivos procesos e estratexias utilizadas en todos os procedementos realizados.

3.7. Resolve problemas da vida real, utilizando as unidades de medida máis comúns.

3.8. Resolve problemas da vida real mediante medidas temporais e as súas relacións.

Terceiro Trimestre

3.9. Coñece a función, valor e equivalencias entre as distintas moedas e billetes no sistema monetario da Unión Europea, utilizándoas para resolver problemas en situacións reais ou figuradas.

3.10. Calcule múltiples decimais do euro.

3.11. Resolver problemas de medida, utilizando heurística e estratexias de razoamento.

3.12. Reflexiona sobre o proceso seguido na resolución de problemas: revisando as operacións usadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.

Bloque 4. Xeometría.

Primeiro Trimestre

4.1. Coñece e identifica os elementos básicos de corpos xeométricos (ángulo, lado e vértice).

- 4.2. Coñece e diferencia a circunferencia do círculo e distingue o seus elementos.
- 4.3. Identifica corpos redondos e corpos poliédricos (prisma, pirámide, cilindro, cono, esfera ...).
- 4.4. Distingue entre ángulos agudos, rectos e obtusos.

Segundo Trimestre

- 4.5. Obtén información puntual e describe unha representación espacial (esbozo dun percorrido plano dunha pista ...) tendo de referencia os obxectos familiares.
- 4.6. Interpreta e describe situacións, mensaxes e eventos da vida cotiá usando o vocabulario de xeometría apropiado indica unha dirección, explica un paseo, está orientada no espazo.

Terceiro Trimestre

- 4.7. **Resolve problemas xeométricos que impliquen o dominio dos contidos traballados mediante estratexias e heurísticas de razoamento.**
- 4.8. Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas as unidades dos resultados, comprobando as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto.

Bloque 5. estatística e probabilidade.

- 5.1. Recolle e clasifica datos de situacións no seu ambiente, utilizándoas para construír táboas e gráficos.
- 5.2. Ordena os datos gravados segundo un criterio de clasificación.
- 5.3. **Interpreta gráficos de táboas, extraendo as información explícita.**

6. ÁREA DE CIENCIAS DA NATUREZA:

OBXECTIVOS.

- 1. Valorar o patrimonio natural para desenvolver pautas de respecto á natureza.
- 2. Realizar unha lectura comprensiva, expresiva e crítica de diferentes tipos de textos relacionados cos contidos da área.
- 3. Expresar, de forma oral e escrita, clara e ordenadamente o contido de textos escritos de carácter científico significativos para a área empregando de forma adecuada o vocabulario específico.
- 4. Asimilar a importancia do deporte para o benestar persoal e social desenvolvendo hábitos de saúde relacionados coa nutrición, cos órganos dos sentidos, coa hixiene e co coidado do corpo.
- 5. Comportarse de acordo cos hábitos de saúde e coidado persoal que se derivan do coñecemento do corpo humano e mostrar unha actitude de aceptación e respecto polas diferenzas individuais.
- 6. Utilizar criterios de clasificación orientados e relacionados con pautas alimentarias, reprodutivas e morfolóxicas e criterios propios para caracterizar animais da zona.

7. Identificar as necesidades fundamentais dos seres vivos a partir do coñecemento das funcións vitais.
8. Clasificar os animais segundo sexan vertebrados ou invertebrados.
9. Identificar e describir as características xerais dos animais vertebrados e as características específicas dos grupos de peixes, anfibios, réptiles, aves e mamíferos.
10. Identificar e describir as características xerais dos animais invertebrados e as características específicas dos principais grupos de invertebrados.
11. Coñecer as distintas relacións que os seres humanos establecemos cos animais, como fontes de alimentos e produtos, como axuda no traballo, como compañía, etc., e desenvolver hábitos de respecto e coidado cara a eles.
12. Describir as características xerais das plantas, as súas partes e as funcións que desempeña cada unha delas, e clasificar os tipos de plantas segundo os seus talos.
13. Valorar a importancia das plantas como produtoras de alimentos e como reguladoras dos gases do aire, e desenvolver pautas de respecto cara ás plantas.
14. Utilizar diferentes fontes de información para a construción de contidos relacionados coa área.
15. Identificar as propiedades dos materiais dos que están feitos algúns obxectos valorando o papel dos avances tecnolóxicos e inventos na mellora das condicións de vida da nosa sociedade.
16. Construír algún aparato sinxelo para coñecer as características e as funcións dalgunhas máquinas, recoñecendo a súa importancia nos avances da nosa sociedade.
17. Identificar os materiais que se poden reciclar aplicando as diferentes regras que existen para a reciclaxe.
18. Identificar accións que contaminan a auga e o aire, e que prexudican as plantas e os animais, comprendendo a importancia do coidado da natureza, e coñecendo e valorando os espazos protexidos do seu ámbito.
19. Utilizar as tecnoloxías da información e a comunicación para obter información, aprender e compartir coñecementos, e valorar a súa contribución á mellora das condicións de vida.
20. Mostrar unha actitude participativa e responsable en actividades de grupo.
21. Analizar e valorar criticamente algunhas manifestacións da intervención humana no medio, e adoptar un comportamento de defensa e recuperación do equilibrio ecolóxico e de conservación do patrimonio natural.
22. Interpretar, expresar e representar feitos, conceptos e procesos do medio natural mediante códigos numéricos, gráficos, cartográficos e outros.
23. Planificar e realizar proxectos, dispositivos e aparatos sinxelos cunha finalidade previamente establecida, utilizando o coñecemento das propiedades dalgúns materiais, substancias e obxectos.

24. Orientar a toma de decisións na súa actividade cotiá integrando a información recollida a través de distintas fontes, explorando posibles solucións e valorando o seu propio proceso de aprendizaxe.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS:

UNIDADE 1.

Última quincena de setembro e tres primeiras semanas de outubro.

(Incluídas a avaliación inicial de contidos e de competencias)

- ❖ Características xerais dos animais.
- ❖ Medios que habitan os animais. Características dos animais de distintos medios.
- ❖ Como se clasifican animais. Criterios de clasificación e distintas clasificacións.
- ❖ Características xerais dos invertebrados. Algúns grupos de invertebrados.
- ❖ Características xerais dos vertebrados. Os grupos de vertebrados.
- ❖ Animais do ámbito en perigo de extinción. Causas que os sitúan nese risco.
- ❖ Utilización de imaxes e doutras informacións gráficas en soporte dixital.
- ❖ Pautas para a observación e o estudo de animais, e aplicación a casos concretos.
- ❖ Valoración da fauna e fomento de actitudes de conservación da natureza.
- ❖ Verificación do proceso de aprendizaxe: toma de conciencia do que sabe, aceptación dos erros ao autoavaliarse, e perseveranza nas tarefas.

UNIDADE 2.

Última quincena de outubro e tres primeiras semanas de novembro.

- ❖ Características xerais as plantas.
- ❖ Necesidades das plantas e medios nos que habitan. Idea de vexetación.
- ❖ Partes dunha planta e funcións de cada unha delas. Ideas básicas sobre a fotosíntese.
- ❖ A flor, as súas partes e funcións básicas de cada unha delas.
- ❖ Nocións básicas acerca da reprodución das plantas con flores.
- ❖ Tipos de plantas segundo a súa reprodución e segundo os seus talos.
- ❖ A importancia das plantas no planeta.
- ❖ Algunhas plantas útiles para os seres humanos.
- ❖ Descrición ordenada, con axuda de imaxes, de procesos como a formación e circulación de substancias, a fotosíntese e a reprodución.
- ❖ Utilización de imaxes e doutras informacións gráficas en soporte dixital.
- ❖ Pautas para traballar en grupo. Aplicación desas pautas no estudo de plantas.

- ❖ Valoración da importancia das plantas no planeta e desenvolvemento de actitudes de coidado e respecto cara a elas.
- ❖ Verificación do proceso de aprendizaxe: toma de conciencia do que sabe, aceptación dos erros ao autoavaliarse e perseveranza nas tarefas.

UNIDADE 3.

Tres primeiras semanas de decembro e tres primeiras de xaneiro.

- ❖ Características xerais do ser humano.
- ❖ Características diferenciais do ser humano. Accións e vantaxes asociadas a elas.
- ❖ Lixeiras diferenzas e outras variacións entre os seres humanos.
- ❖ Os aparatos do corpo humano: funcións básicas.
- ❖ As funcións vitais do ser humano e os aparatos implicados na súa realización.
- ❖ Idea de saúde e accións e pautas básicas para conservala.
- ❖ As etapas da vida dunha persoa. Características básicas de cada unha delas.
- ❖ Interpretación de informacións en diferentes soportes.
- ❖ Descrición sinxela de funcións e procesos básicos.
- ❖ Verificación do proceso de aprendizaxe: toma de conciencia do que sabe, aceptación dos erros ao autoavaliarse e perseveranza nas tarefas.

UNIDADE 4.

Última semana de xaneiro, febreiro e primeira quincena de marzo.

- ❖ Idea de saúde.
- ❖ A enfermidade e os síntomas.
- ❖ Algunhas causas das enfermidades: infeccións, golpes, mala alimentación, intoxicacións e preocupacións prolongadas.
- ❖ Os alimentos e os nutrientes; os seus efectos beneficiosos para o organismo.
- ❖ A dieta e as características dunha boa dieta.
- ❖ Normas de hixiene persoal e doméstica.
- ❖ Normas básicas de hixiene alimentaria.
- ❖ O exercicio físico: efectos beneficiosos e precaucións á hora de realizalo.
- ❖ Importancia da postura e do control postural.
- ❖ Efectos beneficiosos do descanso e do sono. Recomendacións básicas.
- ❖ A medicina e os profesionais da medicina e a saúde.

UNIDADE 5.

Última quincena de marzo e abril.

- ❖ A materia e as súas propiedades xerais: masa e volume. Como medilas.
- ❖ Algunhas propiedades específicas da materia.
- ❖ Ideas básicas de substancia pura e mestura.
- ❖ Os estados da materia. Características básicas de cada estado. Cambios de estado.
- ❖ O ciclo da auga.
- ❖ As combustións. Elementos que interveñen e elementos que resultan.
- ❖ Materiais naturais e os seus usos.
- ❖ Materiais artificiais frecuentes e a súa utilización en actividades humanas.
- ❖ A enerxía: formas e fontes.
- ❖ Utilización de fontes de enerxía nas actividades humanas.
- ❖ Problemas derivados da utilización das fontes non-renovables de enerxía.
- ❖ Estratexias e pautas básicas para reducir o consumo de enerxía.
- ❖ Algunhas transformacións da enerxía.
- ❖ Regra dos tres erros. A súa importancia para atenuar o impacto ambiental das actividades humanas.
- ❖ Actitude de respecto pola natureza e incorporación de pautas activas para levalo a cabo.

UNIDADE 6.

Maio e primeira quincena de xuño.

- ❖ As máquinas e a enerxía que necesitan para funcionar.
- ❖ Identificación de máquinas do ámbito e das formas e fontes de enerxía que usan para funcionar.
- ❖ Máquinas simples e os seus elementos: rampla, pancas, rolos e rodas.
- ❖ Identificación de elementos e descrición do funcionamento de máquinas simples.
- ❖ Máquinas compostas ou complexas. Os motores e os seus tipos. Outras máquinas compostas.
- ❖ Evolución das máquinas ao longo do tempo.
- ❖ Máquinas actuais e as actividades humanas nas que se usan.
- ❖ Importancia das máquinas nas sociedades actuais.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES:

Bloque 1. Iniciación á actividade científica.

1. Establecer conxecturas, integrar datos de observación a partir de consultas de fontes directas e indirectas, realizar experiencias e obter información relevante de sucesos que acontecen de forma natural ou provocada.

2. Utilizar as tecnoloxías da información e comunicación para coñecer e anticipar os posibles resultados
3. Coñecer as medidas de protección e seguridade persoal do plan de autoprotección do centro e respectar as normas de uso e de mantemento dos instrumentos e materiais.
4. Comunicar de forma oral e escrita os resultados, presentándoos con apoios gráficos.
5. Traballar de forma cooperativa, apreciando o coidado pola seguridade propia e a dos seus compañeiros, coidando as ferramentas e facendo un uso adecuado dos materiais.
6. Realizar un proxecto e presentar un informe con creatividade e expresión de conclusións.

Bloque 2. O ser humano e a saúde.

1. Coñecer o funcionamento dos órganos, aparatos e sistemas que interveñen nas funcións vitais do corpo humano, sinalando a súa localización e forma.
2. Entender a diferenza entra saúde e enfermidade.
3. Adquirir hábitos de vida saudable que permitan o correcto funcionamento do corpo e o desenvolvemento da mente.
4. Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.
5. Diferenciar actividades que prexudican e que favorecen a saúde e o desenvolvemento equilibrado da personalidade, como a inxestión de determinados alimentos.
6. Coñecer e valorar estilos de vida adecuados á súa idade e constitución.
7. Aprender técnicas básicas de primeiros auxilios.
8. Identificar sentimentos propios e doutros manifestando condutas adecuadas ante ao traballo realizado.

Bloque 3. Os seres vivos.

1. Coñecer a estrutura dos seres vivos e identificar as principais características e funcións.
2. Coñecer criterios científicos e utilízalos para clasificar seres vivos, tales como o seu réxime alimentario, a súa forma de reproducirse ou a súa morfoloxía.
3. Identificar e clasificar animais, segundo criterios científicos, constatando a existencia de vida en condicións extremas.
4. Coñecer a clasificación das plantas e identificar a importancia da fotosíntese para os seres vivos.
5. Coñecer as relacións básicas de interdependencia dos seres vivos que habitan na comunidade.
6. Coñecer a existencia da variedade de formas de vida, sabendo que o ciclo vital de cada un dos seres vivos ten características que o fan diferente dos demais.
7. Usar instrumentos para realizar observacións de seres vivos.

8. Adquirir valores de responsabilidade e respecto cara ao medio.

Bloque 4. Materia e enerxía.

1. Coñecer diferentes tipos de materiais: naturais e artificiais, e clasificalos polas súas propiedades elementais.
2. Coñecer e aplicar, na realización de sinxelas experiencias, os principios básicos que rexen algúns cambios físicos: cambios de estado, e químicos: a combustión.
3. Comprender o concepto e os tipos de enerxía.
4. Identificar fontes de enerxía comúns e procedementos e máquinas para obtela.
5. Identificar as fontes de enerxía máis comúns e relacionar a enerxía con usos habituais na súa vida cotiá.
6. Planificar e realizar investigacións sinxelas para estudar o comportamento dos corpos ante a luz, a electricidade, a calor...
6. Usar instrumentos para a medición da masa e do volume.
7. Establecer relacións entre a masa e o volume para identificar o concepto de densidade dos corpos.
8. Valorar a importancia de facer un uso responsable dos recursos e as fontes de enerxía.

Bloque 5. A tecnoloxía. Obxectos e máquinas.

1. Coñecer os principios básicos que rexen as máquinas.
2. Analizar as partes principais de obxectos e máquinas, as funcións de cada unha delas, e planificar e realizar un proceso sinxelo de construción dalgún obxecto cooperando no traballo en equipo e no coidado da seguridade.
3. Saber explicar as partes dunha máquina e cal é a súa función, aplicando coñecementos á construción dalgún obxecto ou aparato.
4. Recoñecer inventos, investigadores ou científicos que contribuíron a mellorar a calidade de vida das persoas e posibilitaron o avance da humanidade.
5. Empregar estratexias de busca e selección de información na rede.
6. Traballar de forma cooperativa, na construción dalgún aparato, utilizando as tecnoloxías da información e da comunicación e apreciando o coidado pola seguridade propia e dos seus compañeiros, o coidado das ferramentas e o uso adecuado dos materiais.

ESTÁNDARES:

Bloque 1. Iniciación á actividade científica.

Primeiro Trimestre

- 1.1. De xeito guiado busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízala, saca conclusións, comunica a súa experiencia, reflexiona acerca do proceso seguido e

comunicación, oralmente e por escrito.

- 1.2. Manifesta autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas, e ten iniciativa na toma de decisións.
- 2.1. De xeito moi dirixido realiza pequenos experimentos ou experiencias, e establece conxecturas tanto de feitos que suceden dunha forma natural coma sobre os que acontecen cando se provocan.

Segundo Trimestre

- 3.1. Utiliza, de xeito adecuado, o vocabulario correspondente a cada un dos bloques de contidos, na comunicación de forma oral e escrita na presentación de resultados.
- 4.1. Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, mostrando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.
- 5.1. Utiliza medios propios da observación, como instrumentos ópticos e de medida; consulta e utiliza documentos escritos, imaxes e gráficos.

Primeiro Trimestre

- 5.2. Coñece e respecta as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo.
- 5.3. Elabora textos instrutivos e explicativos para a comunicación, oral e escrita, do desenvolvemento do seu proxecto.
- 5.4. Presenta os traballos de xeito ordenado, claro e limpo, en soporte papel e dixital.
- 5.5. Realiza un proxecto e presenta un informe, utilizando soporte papel e/ou dixital, sobre a gandería, recollendo información de diferentes fontes (directas, libros, internet...), con diferentes medios, e comunica de forma oral as experiencias realizadas, apoiándose en imaxes e breves textos escritos realizados segundo modelos ou con programas e tratamento de textos.

Bloque 2. O ser humano e a saúde.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Observa, identifica e describe a morfoloxía externa do propio corpo.
- 1.2. Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano: nutrición e relación, e reconece as súas principais características.
- 1.3. Observa e identifica os cambios nas diferentes etapas da vida, e describe as súas principais características.

Segundo Trimestre

- 1.4. Observa, identifica e explica as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.

- 2.1. Identifica as causas dos principais trastornos alimentarios e recoñece hábitos saudables para a súa prevención.
- 2.2. **Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa.** Coñece e aplica, para a súa elaboración, as características de axudas equilibradas.
- 2.3. Identifica e describe prácticas para previr e detectar riscos para a saúde.

Terceiro Trimestre

- 3.1. Coñece e explica técnicas de primeiros auxilios de primeiros auxilios.
- 4.1. Mostra unha actitude crítica ante as prácticas sociais que prexudican un desenvolvemento san e que dificultan o comportamento responsable ante a saúde.
- 4.2. **Observa e identifica as emocións e os sentimentos en si mesmo e nos seus compañeiros.**
- 4.3. Planifica de forma autónoma e creativa actividades de lecer, individuais ou en grupo.
- 5.1. Coñece e aplica estratexias para estudar e traballar de xeito eficaz.
- 5.2. Reflexiona sobre o traballo realizado, saca conclusións sobre como traballa e aprende, e elabora estratexias para seguir aprendendo.

Bloque 3. Os seres vivos.

Primeiro Trimestre

- 1.1. **Identifica e explica as diferenzas entre seres vivos e materia inerte.**
- 1.2. Observa directamente seres vivos, con instrumentos apropiados e a través do uso de medios audiovisuais e tecnolóxicos, recolle información e utilízaa na identificación e clasificación dos animais.
- 1.3. Mostra interese pola observación e polo estudo de todos os seres vivos.
- 1.4. Manifesta hábitos de respecto e coidado cara ao medio.
- 2.1. Observa, identifica, recoñece as características básicas e clasifica, animais vertebrados e invertebrados.
- 2.2. **Observa directa e indirectamente, recoñece e explica as características básicas e clasifica, animais vertebrados e invertebrados. Aves, mamíferos, réptiles, peixes e anfibios.**

Segundo Trimestre

- 2.4. Coñece e explica as funcións de nutrición, relación e reprodución dos animais.
- 3.1. **Clasifica e describe animais e plantas en relación coas funcións vitais.**
- 3.2. Observa directa e indirectamente, características das plantas.
- 3.3. Explica a importancia da fotosíntese para a vida na Terra.

Terceiro Trimestre

- 4.1. Utiliza claves e guías para a clasificación de animais e plantas.
- 5.1. Identifica e explica as características principais da gandería. Estuda a cría dalgunhas especies.

- 6.1. **Compórtase de xeito activo na conservación e no coidado cara aos seres vivos.**

Bloque 4. Materia e enerxía.

Primeiro Trimestre

- 1.1. **Observa, identifica e explica algunhas diferenzas entre os materiais naturais e os artificiais e aplícaa para clasificalos.**
- 1.2. Planifica e realiza experiencias sinxelas para estudar as propiedades de materiais de uso común e o seu comportamento ante cambios enerxéticos e as forzas, facendo predicións argumentadas sobre os resultados.
- 1.3. Explica os efectos da calor no aumento da temperatura e dilatación dalgúns materiais.
- 2.1. Identifica algúns cambios de estado e a súa reversibilidade.
- 2.2. Identifica principios básicos dalgúns cambios físicos e aplícaa na realización de sinxelas experiencias para o estudo dos cambios de estado.

Segundo Trimestre

- 3.1. Identifica principios básicos dalgúns cambios químicos e aplícaa na realización de sinxelas experiencias para o estudo da combustión.
- 4.1. **Observa, identifica e describe as fontes de enerxía máis comúns (vento, sol, combustibles, etc.) e relaciona a enerxía co uso na súa vida cotiá (o batedor, o secador, a calefacción, o aire acondicionado, etc.).**
- 4.2. Identifica e describe exemplos de usos prácticos da enerxía, e valora a importancia de facer un uso responsable das fontes de enerxía do planeta.
- 5.1. Observa e explica a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá.
- 5.2. Identifica algunhas fontes e usos da enerxía.
- 6.1. Observa, reconece e explica a calor como transferencia de enerxía en procesos físicos observables.

Terceiro Trimestre

- 7.1. Describe algunhas transformacións simples de enerxía (a combustión nun motor para mover un coche, a enerxía eléctrica no funcionamento dunha lámpada, etc.)
- 8.1. Observa, identifica e explica comportamentos individuais e colectivos para utilizar de forma responsable as fontes de enerxía.
- 8.2. Identifica e valora o uso responsable das fontes de enerxía no planeta.
- 8.3. Observa e identifica as prácticas que producen residuos, contaminan e producen impacto ambiental.
- 8.4. **Mostra condutas responsables no aforro enerxético na aula e no centro.**
- 9.1. Respecta as normas de uso, seguridade e conservación dos instrumentos e dos materiais de traballo na aula e no centro.

Bloque 5. A tecnoloxía. Obxectos e máquinas.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Identifica e explica algúns operadores mecánicos (eixe, roda, polea, plano inclinado, engrenaxe, freo, etc.) recoñece a función que realizan, e clasifícaa segundo o número de pezas, o xeito de accionalas e a acción que realizan.
- 1.2. **Observa e recoñece as fontes de enerxía coas que funcionan as máquinas.**
- 2.1. Observa, identifica e explica as partes dunha máquina (poleas, pancas, rodas e eixes, engrenaxes...) e cal é a súa función.
- 2.2. Planifica e realiza algún obxecto ou máquina de construción sinxela para resolver un problema a partir de pezas moduladas.

Segundo Trimestre

- 3.1. Aplica os coñecementos adquiridos na construción dalgún obxecto ou aparato, aplicando as operacións matemáticas básicas no cálculo previo e as tecnolóxicas: debuxar, cortar, pegar...
- 3.2. **Identifica, recoñece e describe a importancia do uso de aplicacións tecnolóxicas.**
- 3.3. Coñece e valora a importancia dalgúns dos grandes inventos e a súa contribución na mellora das condicións de vida.

Tercero Trimestre

- 3.4. Identifica e aprecia a importancia das habilidades manuais implicadas no manexo de ferramentas, aparatos e máquinas superando estereotipos sexistas.
- 3.5. Coñece e utiliza o tratamento de textos: titulación, formato, arquivo e recuperación dun texto, cambios, substitucións e impresión...
- 3.6. Coida a presentación dos traballos en papel ou en soporte dixital.
- 3.7. Sigue de xeito eficaz unha secuencia programada para atopar unha información na internet.

7. ÁREA DE CIENCIAS SOCIAIS:

OBXECTIVOS:

1. Desenvolver o interese pola busca de información utilizando tanto a lectura como as TIC.
2. Resolver de forma cooperativa experiencias sinxelas guiadas por preguntas que debe de responder utilizando a observación, instrumentos habituais e rexistros claros.
3. Coñecer os principais astros do sistema solar.
4. Coñecer as características básicas da Terra e os seus movementos.
5. Identificar as capas da Terra e nomear algunhas das súas características.
6. Identificar os movementos da Lúa e as súas fases. Coñecer as súas características.

7. Iniciarse en hábitos de orientación e nocións espaciais. Nomear e identificar os puntos cardinais.
8. Coñecer as características dun plano e un mapa.
9. Coñecer os diferentes gases que compoñen o aire. Nomear algunhas das súas características.
10. Coñecer e identificar diferentes fenómenos atmosféricos e as súas causas.
11. Coñecer os diferentes estados da auga na natureza.
12. Coñecer os cursos de auga, identificando tipos de augas (subterráneas e superficiais).
13. Coñecer tipos de paisaxe, identificar os seus elementos e nomear as súas características.
14. Tomar conciencia do ámbito familiar do que forma parte e coñecer os valores que fundamentan a vida en familia.
15. Recoñecer, apreciar e valorar a súa pertenza a uns grupos sociais e culturais determinados (barrio, localidade, comunidade autónoma, etc.), con características e trazos propios (normas de comportamento, costumes, valores, lingua, cultura, etc.).
16. Coñecer as manifestacións culturais populares do contorno máis próximo.
17. Situar e representar espacialmente os elementos máis significativos do ámbito local e autonómico.
18. Desenvolver unha actitude de respecto cara as características e trazos propios doutros grupos, rexeitando calquera tipo de discriminación.
19. Identificar o impacto dalgunhas actividades humanas no medio natural e social, distinguindo nelas o positivo do negativo. Recoñecer e describir algunhas das actuacións máis visibles no seu contorno (edificios, coches, parques, etc..) e expresar a súa opinión sobre os aspectos positivos e negativos destas intervencións.
20. Coñecer as normas básicas como peóns e usuarios de transporte.
21. Identificar as características dos produtos naturais e os produtos elaborados.
22. Identificar as actividades dos diferentes sectores produtivos.
23. Situar unidades temporais básicas (pasado, presente e futuro) nos acontecementos da historia propia.
24. Coñecer as unidades do tempo histórico (anos, décadas, século, milenio, idade).
25. Coñecer o concepto de historia.
26. Coñecer algúns acontecementos e restos da Prehistoria e da Idade Antiga de Galicia.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS:

UNIDADE 1

Última quincena de setembro e tres primeiras semanas de outubro.

- ❖ Idea de paisaxe.
- ❖ Elementos que forman unha paisaxe.
- ❖ Identificación de elementos de paisaxes na realidade e en imaxes.
- ❖ Tipos de paisaxes segundo distintos criterios: presenza humana, relevo, proximidade ao mar.
- ❖ Identificación e clasificación de paisaxes na realidade e en imaxes.
- ❖ Formas do relevo de paisaxes de interior.
- ❖ Formas do relevo de paisaxes costeiras.
- ❖ Identificación de formas dos relevos de costa e de interior, na realidade e en imaxes.
- ❖ Como coñecer unha paisaxe: procedemento, e as súas fases, para estudar unha paisaxe.
- ❖ Valoración da presenza das paisaxes como temas da pintura e da literatura.
- ❖ Verificación do proceso de aprendizaxe:
 - Toma de conciencia do que sabe e do que non sabe, ao realizar as actividades do final da unidade e ao cumprir a ficha de avaliación desta.
 - Aceptación dos erros ao autoavaliarse, e perseveranza nas tarefas de recuperación ao realizar as actividades do apartado «Volvo atrás», ao completar as actividades de reforzo e de ampliación e ao cumprir a ficha de autorregulación.

UNIDADE 2

Última quincena de outubro e novembro.

- ❖ As localidades onde vivimos: aldeas, vilas e cidades.
- ❖ Os barrios e as rúas da localidade. Tipos de barrios.
- ❖ As rúas e os seus elementos visibles e invisibles.
- ❖ O goberno da localidade, a súa composición.
- ❖ Os servizos municipais.
- ❖ As eleccións municipais.
- ❖ As normas cidadás: educación viaria e cívica.
- ❖ Coñecemento do plano e os seus elementos, marcas, signos convencionais, lenda, escala...
- ❖ Coñecemento do mapa e os seus elementos, marcas, signos convencionais, lenda, escala...
- ❖ Presentación dos diversos tipos de mapas, como os mapas físicos, políticos ou temáticos.
- ❖ Adquirir dominio da orientación espacial en diversas situacións e formas.
- ❖ Valoración da importancia do plano e do mapa nas diferentes actividades cotiás e profesións.

UNIDADE 3

Decembro e tres últimas semanas de xaneiro.

- ❖ O universo, a Vía Láctea, o sistema solar, o Sol e os planetas.

- ❖ O planeta Terra, a súa composición, a súa forma, partes e capas interiores.
- ❖ A Terra e os seus movementos, rotación e translación. A Lúa, a súa composición, movementos e fases lunares.
- ❖ O día e a noite, o movemento de rotación da Terra. O día e a noite no sistema solar.
- ❖ As estacións do ano, o movemento de translación e a inclinación do eixe terrestre.
- ❖ A sombra do Sol e as horas. O calendario baseado no movemento de translación terrestre e as estacións do ano.
- Verificación do proceso de aprendizaxe: toma de conciencia do que sabe, aceptación dos erros ao autoavaliarse e perseveranza nas tarefas de recuperación.

UNIDADE 4

Febreiro e primeira quincena de marzo.

- ❖ A atmosfera da Terra: composición e partes da atmosfera; a importancia da atmosfera; protexamos a atmosfera, a súa contaminación.
- ❖ Os cambios na atmosfera: os fenómenos atmosféricos, a meteoroloxía.
- ❖ A hidrosfera terrestre: a súa composición e importancia; a protección da hidrosfera, a súa contaminación.
- ❖ A incesante viaxe da auga na Terra: o ciclo da auga.
- Verificación do proceso de aprendizaxe: toma de conciencia do que sabe, aceptación dos erros ao autoavaliarse e perseveranza nas tarefas de recuperación.

UNIDADE 5

Última quincena de marzo e tres últimas semanas de abril.

- ❖ Útiles ou utensilios: as ferramentas e as máquinas.
- ❖ Útiles na agricultura, a gandería, a pesca, a minería e a silvicultura.
- ❖ Características das máquinas e ferramentas artesás.
- ❖ O traballo en cadea das industrias. As máquinas e as ferramentas industriais.
- ❖ Os transportes e os seus tipos. Medios de transporte.
- ❖ Máquinas para a comunicación individual e colectiva.
- ❖ As máquinas simples e as máquinas compostas.
- ❖ Descrición do funcionamento de máquinas simples e compostas sinxelas.
- ❖ Construción dun xoguete ou dunha maqueta sinxela.
- ❖ Valoración da importancia das máquinas na nosa sociedade.
- ❖ Verificación do proceso de aprendizaxe: toma de conciencia do que sabe, aceptación dos erros ao autoavaliarse e perseveranza nas tarefas.

UNIDADE 6

Mes de maio e primeira quincena de xuño

- ❖ Pasado, presente e futuro.
- ❖ Unidades para medir o tempo histórico e as súas equivalencias.
- ❖ Cálculo de duración de períodos e realización de equivalencias de medidas de tempo.
- ❖ As idades da historia.
- ❖ As fontes da historia e a súa clasificación.
- ❖ Identificación e clasificación de fontes a partir de imaxes.
- ❖ Cambios nunha localidade ao longo da historia.
- ❖ Identificación e descrición, a través de imaxes, de elementos característicos das diferentes idades da historia dunha localidade.
- ❖ Representación de sucesos en liñas de tempo.
- ❖ Curiosidade por coñecer a historia.
- ❖ Valoración da importancia das fontes da historia.
- ❖ Respecto cara aos restos antigos dos lugares nos que vive ou visita.
- ❖ Verificación do proceso de aprendizaxe: toma de conciencia do que sabe, aceptación dos erros ao autoavaliarse e perseveranza nas tarefas de recuperación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES:

Bloque 1. Contidos comúns.

1. **Obter información concreta e relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, utilizando diferentes fontes (directas e indirectas).**
2. Utilizar as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para obter información aprender e expresar contidos sobre Ciencias Sociais.
3. **Desenvolver a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no estudo**
4. Realizar traballos e presentacións a nivel individual e grupal que supoñan a busca, selección e organización de textos de carácter social, xeográfico ou histórico, mostrando habilidade para traballar tanto individualmente como de xeito colaborador dentro dun equipo.
5. **Valorar o traballo en grupo, mostrando actitudes de cooperación e participación responsable, aceptando as diferenzas con respecto e tolerancia cara ás ideas e achegas alleas nos diálogos e debates.**
6. Respetar a variedade dos diferentes grupos humanos e valorar a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre todos eles sobre a base dos valores democráticos e os dereitos humanos universalmente compartidos.

7. Participar dun xeito eficaz e construtivo na vida social creando estratexias para resolver conflitos.
8. Valorar a cooperación e o dialogo como forma de evitar e resolver conflitos, fomentando os valores democráticos.
9. Desenvolver a creatividade e o espírito emprendedor, aumentando as capacidades para aproveitar a información, as ideas e presentar conclusións innovadoras.
10. Desenvolver actitudes de cooperación e de traballo en equipo, así como o hábito de asumir novos roles nunha sociedade en continuo cambio.

Bloque 2. O mundo que nos rodea.

1. Identificar os astros do sistema solar e a situación da Terra e da Lúa neste.
2. Explicar as características básicas da Terra e os movementos que realiza, identificando os movementos de rotación e translación e as consecuencias deles.
3. Nomear e identificar as capas que forman a Terra, describindo algunhas das súas características.
4. Describir características básicas da Lúa e dos movementos que realiza, identificando as fases lunares e as súas consecuencias.
5. Identificar e recoñecer os puntos cardinais, desenvolver hábitos de orientación e nocións espaciais básicas, explicando distintas formas de representar a Terra.
6. Adquirir unha idea básica do que é un plano e un mapa e dos elementos que adoita conter, valorar a súa importancia para orientarse, explicando o concepto de cartografía e o que representa.
7. Identificar os gases que forman o aire, explicando algunhas características de cada un deles.
8. Identificar a atmosfera, explicar as súas principais características e a súa estrutura valorando a súa función fundamental de protexer a vida no planeta.
9. Identificar e nomear fenómenos atmosféricos, describindo as causas que producen a formación das nubes e as precipitacións e investigando sobre os principais tipos de contaminación.
10. Identificar e explicar os estados en que se encontra a auga na natureza e os seus cambios de estado e posición describindo as paisaxes que forman.
11. Valorar a importancia do aire e da auga, desenvolvendo estratexias para reducir ou evitar a súa contaminación e para aforrar auga nas actividades cotiás.
12. Explicar que é unha paisaxe, identificar os principais elementos que a compoñen, describindo as súas características principais e valorando a importancia de protexer, coidar e respectar a paisaxe para as futuras xeracións.

13. Coñecer os elementos fundamentais do relevo e os ríos de Galicia.

Bloque 3. Vivir en sociedade.

1. Adquirir conciencia do ámbito familiar do que forma parte e dos valores que fundamentan a vida en familia, valorando a convivencia pacífica e tolerante.
2. Recoñecer as características e trazos propios dos distintos grupos sociais, respectando e valorando as súas diferenzas.
3. Identificar e nomear os elementos que forman a localidade, describir as súas funcións e coñecer a súa organización social incorporando as normas cidadás de convivencia.
4. Describir municipio e comprender a estrutura básica dos concellos, coñecendo os servizos municipais como a súa organización e as funcións das persoas que o integran.
5. Identificar as manifestacións culturais populares que conviven no contorno, recoñecer a súa evolución no tempo e valoralas como elementos de cohesión social.
6. Respetar o cumprimento das normas básicas como peóns e usuarios de transportes e doutros servizos, recoñecendo o medio físico da localidade en relación co tráfico e desenvolvendo hábitos de conciencia cidadá referidos á circulación.
7. Explicar as diferenzas entre os produtos naturais e os produtos elaborados, identificando as actividades que se realizan para obtelos.
8. Identificar as actividades dos sectores produtivos, os seus principais tipos e as persoas que interveñen nelas.

Bloque 4. As pegadas do tempo.

1. Utilizar nocións e unidades temporais básicas (pasado, presente futuro), situando acontecementos da historia propia.
2. Identificar as unidades de medida do tempo histórico (ano, década, século, milenio, idade) para iniciarse na localización e ordenación de feitos históricos.
3. Adquirir o concepto de historia, coñecer as idades en que se divide e identificar as fontes históricas, coñecendo unha clasificación destas.
4. Identificar cambios sinxelos que se producen ao longo do tempo describindo a evolución que se produciu en diferentes aspectos da forma de vida.
5. Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas de vida humana no pasado valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar.
6. Coñecer os principais acontecementos e restos da Prehistoria e a Idade Antiga de Galicia.

ESTÁNDARES:

Bloque 1. Contidos comúns.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízaa, obtén conclusións, reflexiona acerca do proceso seguido e comunícao oralmente e/ou por escrito.
- 2.1. Utiliza a Tecnoloxías da Información e a Comunicación (Internet, blogs, redes sociais...) para elaborar traballos coa terminoloxía adecuada aos temas tratados.
- 2.2. Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as Tecnoloxías da Información e a Comunicación.
- 3.1. Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de xeito ordenado, claro e limpo.
- 3.2. Utiliza con rigor e precisión o vocabulario adquirido para elaborar traballos coa terminoloxía adecuada aos temas tratados.
- 3.3. Expón oralmente, de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifesten a comprensión de textos orais e escritos.

Segundo Trimestre

- 4.1. Realiza traballos e presentacións a nivel individual e grupal que supoñen a busca, selección e organización de textos de carácter xeográfico, social e histórico.
- 5.1. Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, e mostra habilidades para a resolución pacífica de conflitos.
- 5.2. Participa en actividades de grupo adoptando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respecta os principios básicos do funcionamento democrático.
- 6.1. Valora a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre os diferentes grupos humanos sobre a base dos valores democráticos e os dereitos humanos universalmente compartidos.
- 7.1. Participa dun xeito eficaz e construtivo na vida social e crea estratexias para resolver conflitos.
- 7.2. Identifica e utiliza os códigos de conduta e os usos xeralmente aceptados nas distintas sociedades e ámbitos (escola, familia, barrio etc.).

Terceiro Trimestre

- 8.1. Valora a cooperación e o dialogo como forma de evitar e resolver conflitos e fomenta os valores democráticos.
- 9.1. Mostra actitudes de confianza en si mesmo, sentido crítico, iniciativa persoal, curiosidade, interese, creatividade na aprendizaxe e espírito emprendedor que lle fan activo ante as circunstancias que o rodean.

- 9.2. Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.
- 10.1. **Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, valora as ideas alleas e reacciona con intuición, apertura e flexibilidade ante elas.**
- 10.2. Planifica traballos en grupo, coordina equipos, toma decisións e acepta responsabilidades.

Bloque 2. O mundo que nos rodea.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Identifica a Terra como parte dun conxunto de corpos celestes que xiran arredor do Sol.
- 1.2. Describe a localización da Terra no sistema solar.
- 1.3. **Localiza o Sol no centro do sistema solar e nomea os planetas que o forman.**
- 1.4. Sitúa os planetas, segundo a súa proximidade ao Sol.
- 2.1. **Describe a forma e algunhas características básicas da Terra.**
- 2.2. **Explica o movemento de rotación terrestre e as súas consecuencias.**
- 2.3. Define día e hora como unidades para medir o tempo.
- 2.4. Describe día e noite como consecuencias da rotación terrestre.
- 2.5. Define ano e establece a súa equivalencia en días.

Segundo Trimestre

- 2.6. **Explica o movemento de translación e as súas consecuencias.**
- 2.7. Identifica as estacións, fixa a súa duración, e describe a luz solar nelas.
- 3.1. Identifica, nomea e describe as capas da Terra, e algunhas das súas características.
- 3.2. Describe a superficie da Terra e distingue entre os continentes, os mares e os océanos.
- 4.1. Describe a translación da Lúa e identifica e nomea as fases lunares.
- 5.1. Localiza os puntos cardinais, os polos, o ecuador, os hemisferios e o eixe de rotación en globos terráqueos e planisferios.
- 5.2. Describe o percorrido do Sol no ceo e elabora estratexias básicas para orientarse.
- 5.3. Identifica o compás e o GPS como instrumentos que serve para determinar a posición sobre superficie terrestre.
- 5.4. Diferencia globo terráqueo e planisferio en función das súas características.
- 5.5. Localiza e nomea continentes e océanos en globos terráqueos e planisferios.

Terceiro Trimestre

- 6.1. Explica, de xeito sinxelo, que é a cartografía e que representa valorando a súa importancia como ferramenta fundamental de coñecemento científico.
- 6.2. Define plano e asocia planos sinxelos cos obxectos reais representados nel.

- 6.3. Identifica símbolos convencionais e interpreta lendas de planos sinxelos.
- 6.4. Define mapa e identifica e nomea distintos tipos de mapas explicando que é unha lenda nun mapa e para o que serve.
- 7.1. Explica a composición básica do aire e identifícao como elemento indispensable para a vida
- 8.1. Define atmosfera, coñece como varía esta coa altura e describe feitos e características das capas que se aprecian nela.
- 8.2. Explica, de forma sinxela como a atmosfera protexe á Terra dos extremos do frío da calor e da radiación solar.
- 9.1. Identifica e nomea algúns fenómenos atmosféricos.
- 9.2. Describe as causas que producen a formación de nubes e as precipitacións.
- 9.3. Realiza, con axuda, pequenas investigacións sobre os principais tipos de contaminación atmosférica.
- 10.1. Describe os cambios de estado da auga e as súas causas.
- 10.2. Identifica a calor e o frío como causas dos cambios de estado da auga e describe situacións naturais e artificiais nas que se produce este cambio.
- 10.3. Explica, de forma guiada, a influencia que a presenza da auga ten na paisaxe.
- 11.1. Explica como se distribúe a auga no planeta identificando e nomeando masas e cursos de auga.
- 11.2. Describe ordenadamente as fases nas que se produce o ciclo da auga.
- 11.3. Describe a distribución da auga doce e valora a súa importancia para a vida dos seres vivos.
- 12.1. Explica que instalacións e mediante que procesos se realizan a depuración de augas residuais e indica cales poden ser os seus usos posteriores.
- 12.2. **Respecta o medio e coñece e asume pautas para reducir a contaminación e fai un uso responsable da auga.**
- 13.1. Define paisaxe e identifica os elementos da paisaxe describindo as súas características principais.
- 13.2. Identifica e describe formas típicas do relevo de interior e de costa.
- 13.3. Describe as características máis importantes da paisaxe de Galicia.
- 13.4. Identifica os principais riscos e ameazas que afectan as paisaxes realizando accións dirixidas a previlos.

Bloque 3. Vivir en sociedade.

Primeiro Trimestre

- 1.1. **Explica cales son os valores e sentimentos sobre os que se asenta a vida en familia.**
- 1.2. Valora a achega de cada membro da familia e mostra respecto e empatía cara a todos eles.
- 2.1. Explica a organización familiar, escolar e local e identifica algunhas das funcións que desenvolven os seus membros.
- 2.2. Describe o traballo que desenvolven as persoas que nos rodean e a importancia deste para a sociedade no seu conxunto.
- 3.1. Enumera as características dos distintos tipos de localidades: aldea, vila e cidade, diferenciando entre poboación rural e urbana.

Segundo Trimestre

- 3.2. Identifica, describe e compara distintos tipos de barrios.
- 3.3. Identifica e nomea os elementos que forman a localidade e describe as súas funcións.
- 3.4. **Valora a necesidade de coidar os elementos da súa localidade para uso e desfrute de todos.**
- 3.5. Describe a organización social da localidade identificando e respectando as normas cidadás de convivencia e as bases sobre as que se fundamentan.
- 4.1. Define municipio e coñece os elementos que o integran explicando a estrutura do concello e as funcións que realiza.
- 4.2. Nomea e describe os servizos municipais, identifica as tarefas que realiza valorando o traballo das persoas que traballan neles.
- 5.1. Identifica e describe os principais monumentos da súa localidade e mostra unha actitude de respecto cara a eles.

Terceiro Trimestre

- 6.1. **Coñece e respecta as normas básicas de seguridade viaria e utilízalas como peón e como usuario dos medios de transporte.**
- 6.2. Valora a importancia que ten o respecto das normas e sinais de tráfico e coñece o significado das máis comúns.
- 7.1. Identifica e define produto natural e produto elaborado e asócialos coas actividades nas que se obteñen.
- 7.2. Nomea e identifica profesións relacionadas coa obtención de produtos naturais.
- 7.3. Identifica diferentes produtos elaborados, relaciónalos cos naturais de procedencia e coa actividade na que foron producidos.
- 7.4. Define artesanía, nomea distintos tipos e asócialos cos produtos que elaboran e cos oficios artesanais.
- 7.5. Identifica e define industria, os seus tipos, asócialos cos produtos que elaboran e nomea algunhas das súas profesións.

- 8.1. Nomea profesións do sector dos servizos e asóciaos correctamente co seu sector e coa actividade que realizan.

Bloque 4. As pegadas do tempo.

Primeiro Trimestre

- 1.1. Define os tempos pasado, presente e futuro e elabora unha sinxela liña do tempo.
- 1.2. Describe sucesos asociados aos tempos pasado, presente e futuro.
- 1.3. Traza, de xeito aproximado, liñas de tempo sinxelas e asigna sucesos nelas.
- 1.4. Localiza no tempo e no espazo feitos do pasado.
- 2.1. Identifica as unidades ano, lustro, década, século e milenio e coñece as súas equivalencias.

Segundo Trimestre

- 2.2. Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico.
- 2.3. Ordena cronoloxicamente sucesos históricos, utilizando liñas de tempo.
- 3.1. Explica que é a historia, nomea as súas idades e ordénalas cronoloxicamente de forma guiada.
- 3.2. Describe fonte da historia e nomea algunhas fontes da historia representativas de cada unha das idades.

Terceiro Trimestre

- 3.3. Identifica fontes históricas e relaciónas coa idade na que se xeraron.
- 5.1. Mostra curiosidade por coñecer as distintas formas de vida do pasado.
- 5.2. Respecta os restos históricos e valóraos como un patrimonio que debemos coidar e legar.
- 6.1. Coñece algúns aspectos fundamentais da historia de Galicia.
- 6.2. Coñece algúns acontecementos e restos da Prehistoria e a Idade Antiga de Galicia.

8. ÁREA DE EDUCACIÓN PLÁSTICA

OBXECTIVOS:

1. Distinguir as cores cálidas e frías e a súa influencia na composición dunha paisaxe.
2. Valorar o patrimonio artístico de diferentes épocas e estilos: pinturas rupestres, Goya, Picasso, puntillismo, pintores e pintoras galegas de diferentes épocas...
3. Apreciar a expresividade do rostro e relacionar os xestos co exercicio de diferentes profesións.
4. Realizar composicións coa figura humana no contorno cotián.
5. Experimentar con distintas técnicas de coloreado: grafismos formando tramados.
6. Integrar os elementos da natureza na composición plástica.

7. Manexar formas rectangulares para compoñer un crebacabezas.
8. Construír elementos tridimensionais con formas recortadas e acuñadas.
9. Compoñer paisaxes do medio mariño, do urbano, da estación trimestral.
10. Realizar debuxos de froitas a partir dun eixe de simetría.
11. Coñecer e representar os planetas do sistema solar.
12. Debuxar peixes a partir duns esquemas previos.
13. Adquirir destreza na técnica da colaxe: flores, paisaxe...
14. Aproveitar o material reciclable para construír un xogo.
15. Observar un cadro vangardista e elaborar unha composición libre baseada na estética e a harmonía.
16. Anticipar o concepto de deseño manexando a colaxe con recortes de fotografías.
17. Elaborar un cómic apreciando o seu valor artístico en canto á imaxe secuenciada e os elementos gráficos.
18. Completar monicreques da figura humana en movemento.
19. Observar a composición dun mosaico e elaborar un exemplo con pequenos cadrados a xeito de teselas.
20. Practicar a técnica da *colaxe* con papeis de diferentes texturas.
21. Realizar técnicas mixtas de coloreado, manexando as témperas conforme á súa complexidade.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS:

Segunda quincena de setembro, mes de outubro e novembro, e primeira quincena de decembro.

- ❖ Clasificación das tonalidades apreciando os detalles nos elementos naturais.
- ❖ Experimentación das proporcións da figura humana en diferentes posicións.
- ❖ Elaboración de imaxes usando as manchas cromáticas.
- ❖ Concepción de bosqueños que axusten o proceso de creación individual á intención prevista.
- ❖ Observación pautada das imaxes.
- ❖ Experimentación das posibilidades de representación con liñas oblicuas, rectas, en zigzag, finas e grosas.
- ❖ Curiosidade por coñecer as posibilidades plásticas de diferentes materiais.
- ❖ Busca das posibilidades da cor nos contrastes, as variacións e as combinacións.
- ❖ Elaboración do traballo individual, explorando as posibilidades dos materiais e os instrumentos.
- ❖ Achegamento ás obras que constitúen o patrimonio cultural.
- ❖ Selección e uso apropiado dos materiais segundo as súas posibilidades plásticas e o fin para o que se previron.

- ❖ Uso responsable dos instrumentos, os materiais e os espazos.

Segunda quincena de xaneiro, mes de febreiro e marzo.

- ❖ Exploración das formas naturais desde diferentes ángulos e posicións.
- ❖ Representación dun medio natural usando papeis de cores.
- ❖ Experimentación das posibilidades da simetría como forma de representación.
- ❖ Construción dun móbil do sistema solar.
- ❖ Confección dunha máscara de carnaval.
- ❖ Observación da figura humana para o estudo da proporción segundo os conceptos de distancia e proximidade.
- ❖ Experimentación das dimensións da figura humana a diferentes distancias.
- ❖ Realización das formas naturais e do medio mariño coa apreciación correcta dos detalles.
- ❖ Representación dunha flor utilizando papeis de cores.
- ❖ Construción dunha estrutura sinxela con material de reciclado.
- ❖ Exploración das posibilidades das ceras nos contrastes e as combinacións.

Tres últimas semanas de abril, mes de maio e tres primeiras semanas de xuño.

- ❖ Achegamento ao estilo dadaísta.
- ❖ Elaboración dunha imaxe de estilo dadaísta usando diferentes ferramentas e materiais.
- ❖ Creación dunha obra plástica coa técnica da colaxe.
- ❖ Interpretación da información que proporcionan as imaxes nun contexto literario como é o cómic.
- ❖ Invención dun cómic a partir dos aspectos que ofrece un modelo dado.
- ❖ Expresión oral do proceso e do resultado dunha obra plástica que representa o movemento.
- ❖ Representación dunha flor con papel pinocho e rotuladores.
- ❖ Realización dunha composición con papel pinocho seguindo unhas pautas predeterminadas.
- ❖ Concretar o proceso de creación individual coa realización dun bosquejo sinxelo.
- ❖ Composición dunha imaxe con forma de mosaico.
- ❖ Exploración das calidades das témperas cun correcto tratamento do devandito material.
- ❖ Construción dunha estrutura sinxela.
- ❖ Achegamento á figura de Piet Mondrian e á súa obra.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES:

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

- ❖ Utilizar as cores e as tonalidades cunha intención estética.

- ❖ Completar a figura humana seguindo a guía das liñas.
- ❖ Realizar composicións plásticas usando a fotografía.
- ❖ Manexar lapis de cores, rotuladores e ceras brandas para a composición das obras.
- ❖ Mostrar interese por coñecer a arte prehistórica como cultura propia.
- ❖ Respetar os materiais, os utensilios e os espazos.
- ❖ **Recortar e pegar con precisión papeis de cores para crear a representación dun medio natural.**
- ❖ Completar figuras seguindo o eixe de simetría.
- ❖ Combinar técnicas para construír un móbil e unha máscara.
- ❖ Completar a figura humana seguindo unha guía, observando a proximidade e a distancia con respecto a ela.
- ❖ Elaborar unha flor con papeis de cores.
- ❖ Crear un xoguete combinando materiais e técnicas.
- ❖ Saber preparar e coidar os materiais e os utensilios, e respetar os espazos en que se desenvolve o traballo de plástica.
- ❖ Coñecer e identificar o estilo dadaísta.
- ❖ Utilizar as ferramentas e os materiais adecuados para a creación dunha imaxe de estilo dadaísta.
- ❖ Saber en que consiste unha colaxe.
- ❖ Elaborar un cómic propio que transmita información.
- ❖ **Manexar distintas técnicas e ferramentas (lapis de cores, témperas, rotuladores, papel pinocho, e colaxe) para a composición das obras.**
- ❖ Coñecer as características xeométricas e cromáticas dun mosaico e compoñelo.
- ❖ Modelar con plastilina un baixorrelevo dun cadro de Piet Mondrian.
- ❖ Combinar técnicas de recortado, pegado e picado.
- ❖ Saber planificar o traballo coas témperas e coñecer as precaucións que hai que observar co seu uso.

ESTÁNDARES:

Primeiro trimestre:

1. **Combina as cores de xeito rítmico e harmónico.**
2. Debuxa a figura humana respectando as proporcións.
3. Realiza composicións plásticas utilizando a fotografía.
4. Utiliza as ceras brandas para crear manchas cromáticas.
5. Realiza mesturas de cores, observando os contrastes, as variacións e as combinacións.
6. **Recorta e pega con precisión.**
7. Identifica os elementos básicos da imaxe: as cores e as proporcións.

8. Valora as obras de arte que constitúen o noso patrimonio artístico e cultural.
9. Usa adecuadamente os instrumentos, os materiais e os espazos.

Segundo trimestre:

1. Identifica as formas naturais, combinando as cores desde os diferentes ángulos e posicións.
2. Comprende e segue os pasos para realizar unha composición plástica con papeis de cores.
3. Realiza unha figura natural correctamente a partir do seu eixe de simetría.
4. Utiliza as liñas e as guías para debuxar as formas naturais e do medio mariño.
5. Realiza unha flor superpoñendo papeis de cores.
6. Recorta, pega, pinta e usa material reciclado para a construción dun xoguete.
7. Sabe planificar as tarefas.
8. Coida o material e respecta as normas establecidas na aula.
9. **Manexa diferentes técnicas (lapis de cores, rotuladores, pegado, recortado, e ceras brandas) na composición das obras.**

Terceiro trimestre:

1. Describe as características do estilo dadaísta.
2. Usa as ferramentas e os materiais adecuados para a creación dunha obra de estilo dadaísta.
3. Usa a técnica da colaxe para realizar unha obra persoal con limpeza e precisión.
4. Crea un cómic distribuíndo correctamente os elementos no espazo.
5. Utiliza diferentes técnicas e ferramentas (lapis de cores, témperas, rotuladores, papel pinocho e colaxe) na composición das obras.
6. Realiza un bosquexo que recolle a estrutura, a organización e as dimensións proporcionadas dos elementos antes de realizar a obra plástica.
7. Interpreta o contido informativo dunha imaxe creada coa estrutura dun mosaico.
8. Identifica e manexa diferentes tonalidades das cores para crear un mosaico.
9. Modela con plastilina un baixorrelevo dun cadro de Piet Mondrian.
10. Planifica as tarefas a realizar coas témperas e coñece os requisitos da súa conservación, así como da aula en que se desenvolven.
11. **Realiza mesturas de cores coas témperas.**

9. VALORES SOCIAIS E CÍVICOS:

OBXECTIVOS:

1. Elaborar unha imaxe realista dun mesmo atendendo ás características físicas e á personalidade
2. Realizar tarefas que permitan a auto conciencia emocional, a expresión das emocións e o respecto polas motivacións e intereses persoais.

3. Tomar conciencia dos propios sentimentos negativos para canalizar as emocións, superar os problemas e desenvolver un maior autocontrol.
4. Proceder de forma reflexiva antes de actuar sopesando os pros e os contras das súas accións 5. Xerar situacións que promovan a responsabilidade, a iniciativa persoal e accións creativas que posibiliten a consecución dos obxectivos propostos.
6. Valorar os dereitos dos nenos referidos á axuda e á protección destes explicando condutas que aseguren o cumprimento destes dereitos e resaltando a igualdade de dereitos de nenos e nenas en situacións reais do contexto social.
7. Participar en actos comunicativos diversos que permitan expresar abertamente ideas, sentimentos, intereses e/ou necesidades considerando ás persoas que o rodean sen renunciar aos seus propios dereitos.
8. Coñecer elementos da paralinguaxe, como a dicción, o ton e a actitude corporal, e a súa función dentro da comunicación, e apreciar a relación que hai entre a comunicación verbal e a non verbal durante calquera acto de comunicación.
9. Participar en discusións que permitan explicar e entender ideas e opinións persoais, escoitando de forma activa antes de responder os demais.
10. Realizar dinámicas de *role-playing* nas que se ofrezca a oportunidade de empatizar coas actitudes, os sentimentos e as reaccións dos demais, afrontando diversas respostas emocionais.
11. Valorar e respectar as diferenzas individuais intentando comprender e tolerar diversas maneiras de actuar ante unha mesma situación.
12. Tomar conciencia da importancia das relacións entre os compañeiros, as aprendizaxes que xeran e os vínculos de afecto que se establecen.
13. Participar en actividades mostrando sensibilidade cara aos estados de ánimo e intereses dos demais.
14. Traballar en equipo utilizando o diálogo e estratexias de medición para resolver conflitos, coñecer as persoas e favorecer a interdependencia positiva do grupo.
15. Resolver conflitos que se dan na vida cotiá, expresando as nosas demandas de forma pacífica e asertiva.
16. Identificar e respectar as normas que rexen a convivencia no contexto escolar e local.
17. Entender e apreciar a solidariedade social como medio de axuda e mellora do benestar familiar e escolar.
18. Planificar actividades que promovan o uso adecuado de bens naturais e a conservación do medio.
19. Analizar situacións e normas básicas de mobilidade vial para evidenciar as causas e as consecuencias dos accidentes de tráfico.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS:

1º TRIMESTRE:

- ❖ -Reflexionar sobre o seu propio aspecto físico.
- ❖ -Recoñecer virtudes e defectos.
- ❖ -Aprender a ser pacientes.
- ❖ -Aprender a organizarse.
- ❖ -Colaborar nas tarefas da casa.
- ❖ -Loitar polos seus dereitos.
- ❖ -Recoñecer as boas ideas.

2º TRIMESTRE:

- ❖ -Comunicarse mediante acenos e xestos.
- ❖ -Comunicarse mediante palabras.
- ❖ -Esforzarse en entenderse.
- ❖ -Pensar antes de falar.
- ❖ -Recoñecer os sentimentos.
- ❖ -Ser tolerantes.
- ❖ -Tratar de ser xustos.

3º TRIMESTRE:

- ❖ -Facer bos amigos.
- ❖ -Cumprir as normas.
- ❖ -Saber dicir que non.
- ❖ -Resolver conflitos.
- ❖ -Ser bos compañeiros/as.
- ❖ -Respectar o medio.
- ❖ -Ser prudentes.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES:

Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa.

1. Formar unha imaxe axustada dun mesmo, das súas características e posibilidades, desenvolvendo a autoestima e a independencia emocional.

2. Desenvolver o auto coñecemento e o respecto dos propios intereses e motivacións participando nos traballos de equipo.
3. **Canalizar as emocións e buscar o benestar persoal a través do diálogo interno.**
4. Reflexionar sobre as accións, identificando vantaxes e inconvenientes dunha decisión antes de tomala e xerando iniciativas e alternativas persoais.
5. **Coñecer o carácter universal dos dereitos do neno e comprender a importancia dos dereitos dos nenos e das nenas relativos á axuda e á protección, realizando unha valoración razoada de condutas en relación á protección destes dereitos.**

Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais.

1. Practicar unha comunicación aberta e directa, expresando os propios intereses e necesidades e tendo en conta as outras persoas sen renunciar aos propios dereitos.
2. **Saber escoitar antes de responder entendendo e aceptando as opinións dos demais.**
3. Comprender as actitudes, os sentimentos, os problemas e as reaccións dos outros, poñéndose no seu lugar e afrontando de modo adecuado as súas respostas emocionais.
4. **Adoptar unha actitude positiva ante as diferenzas individuais, identificando diferentes maneiras de actuar ante unha mesma situación, comprendéndooas e tolerándooas.**
5. Apreciar as relacións entre compañeiros, valorando as aprendizaxes que orixinan e a posibilidade que ofrecen de establecer vínculos de afecto.

Bloque 3: A convivencia e os valores sociais.

1. **Mostrar iniciativas de participación respectando os estados de ánimo e os intereses dos demais.**
2. **Practicar a resolución de conflitos reflexiva e dialogante comprendendo que a mediación é unha vía pacífica de afrontar os conflitos, que axuda a dialogar coas persoas, comprendelas, aceptalas e chegar a acordos con elas.**
3. Explicar con respecto os intereses e as necesidades, sen renunciar aos propios dereitos, entendendo que a asertividade se basea nunha comunicación adecuada.
4. Coñecer e respectar as normas de convivencia no ámbito local.
5. Comprender a correlación entre dereitos e deberes, valorando situacións reais en relación cos dereitos do neno e respectando a igualdade de dereitos de nenos e nenas no contexto social.
6. Valorar a solidariedade e contribuír ao benestar da familia e da clase comprendendo e apreciando a vida en sociedade e a interculturalidade.
7. Realizar un uso responsable dos bens da natureza, comprendendo e interpretando sucesos, analizando causas e predicindo consecuencias.

8. Valorar as normas de mobilidade vial, analizando as causas e as consecuencias dos accidentes de tráfico.

ESTÁNDARES:

Primeiro Trimestre:

Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa.

- 1.1. **Identifica e expresa adecuadamente os seus estados emocionais.**
- 1.2. Realiza unha análise realista da súa realidade persoal e social.
- 1.3. Manifesta actitudes asertivas na interacción social.
- 2.1. Manifesta sentimentos positivos cara a un mesmo e confía nas propias posibilidades participando en actividades cooperativas.

Segundo Trimestre:

- 2.2. Consegue a aceptación dos compañeiros e forma parte activa nas dinámicas de grupo.
- 3.1. Mantén unha actitude positiva ante os contratempos durante a realización das tarefas.
- 3.2. **Utiliza o pensamento positivo para regular as emocións desagradables.**
- 3.3. Sabe esperar as gratificacións e tolera a frustración durante a realización das tarefas escolares.
- 4.1. Delibera e decide de forma responsable sobre as propias accións, expresándoo se é necesario.

Terceiro Trimestre:

- 4.2. Experimenta e mostra satisfacción na realización das tarefas.
- 4.3. Realiza as tarefas dándose razóns para obter entusiasmo e interese.
- 5.1. **Comprende e expón oralmente a importancia de que todos os nenos e nenas reciban axuda.**
- 5.2. Investiga a situación dos nenos e as nenas traballadores nalgúns países.
- 5.3. Razona publicamente sobre as consecuencias da explotación infantil e a trata de nenos e nenas.

Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais.

Primeiro Trimestre:

- 1.1. Expresa libremente sentimentos e pensamentos durante as conversacións e os debates na aula.
- 1.2. **Comunícase de modo tranquilo e agradable cando dialoga en clase.**
- 1.3. Utiliza correctamente a dicción, o ton e a actitude corporal en exposicións orais.
- 2.1. Mostra interese ao escoitar e dálle sentido ao que oe no traballo cooperativo.
- 2.2. Escoita e entende desde o punto de vista do que fala no traballo cooperativo.
- 2.3. Responde de forma reflexiva sobre o tema que se trata durante o traballo cooperativo.

Segundo Trimestre:

- 3.1. Interpreta as actitudes dos demais e elabora hipótese sobre as causas que as inducen e os sentimentos que as acompañan nas actividades cooperativas.

- 3.2. Explica a forma en que outras persoas resolven algúns problemas durante a avaliación.
- 3.3. Responde a reaccións inesperadas dos seus compañeiros con tranquilidade durante as tarefas interactivas na aula.
- 4.1. **Comprende e pon de manifesto a posibilidade de aprender das diferentes maneiras de actuar ao colaborar.**

Terceiro Trimestre:

- 4.2. Mantén relacións próximas e comprensivas cos compañeiros nas actividades grupais.
- 4.3. Ofrece confianza e confía nos demais na interacción social da aula.
- 5.1. Comprende e valora as relacións de compañeirismo e amizade na autoavaliación.
- 5.2. Manifesta o seu goce coas experiencias compartidas cos compañeiros na aula e no colexio.
- 5.3. Acepta as achegas das outras persoas para ampliar a realidade nos intercambios de ideas.

Bloque 3: A convivencia e os valores sociais.

Primeiro Trimestre:

- 1.1. Actúa valorando as consecuencias das accións.
- 1.2. **Desenvolve actitudes de respecto e solidariedade cara aos demais.**
- 1.3. Expresa publicamente a súa valoración da amizade e a importancia de coidar as relacións.
- 2.1. Expresa o modo en que resolvería conflitos reais ou simulados.
- 2.2. Entende que hai máis dunha forma de resolver os problemas e emprega o pensamento creativo para encontrar solucións a conflitos.
- 2.3. Representa conflitos desde o punto de vista das partes.
- 3.1. Deféndese, expresa queixas adecuadamente e é capaz de pedir favores durante a interacción social na aula.
- 3.2. Establece vínculos comunicativos sen agredir os seus interlocutores nin quedar sometido á súa vontade na aula e durante o xogo.
- 3.3. Confía nas súas posibilidades de defender os posicionamentos persoais sen distanciarse dos demais cando traballa en equipo.

Segundo Trimestre:

- 4.1. **Coñece e respecta normas elementais de relación e convivencia no ámbito local.**
- 4.2. Regula o seu comportamento en diferentes situacións cotiás de acordo coas normas do colexio.
- 5.1. Expón verbalmente a correlación entre dereitos e deberes.
- 5.2. Razona a valoración de situacións reais, expostas na internet, en relación cos dereitos do neno.

5.3. Expón mediante traballos de libre creación as conclusións da súa análise crítica das diferenzas na asignación de tarefas e responsabilidades na familia e na comunidade escolar en función do sexo.

6.1. Desenvolve hábitos de convivencia e comportamento responsables.

6.2. Valora a vida en sociedade e as relacións cos demais.

6.3. Mostra interese polos demais e predisposición a compartir pensamentos e sentimentos nun clima de confianza e respecto mutuo.

Terceiro Trimestre:

6.4. Valora outras culturas e interacciona de forma positiva con diferentes persoas.

7.1. Mostra interese pola natureza que o rodea e séntese parte integrante dela.

7.2. Participa na medida das súas posibilidades na conservación dos bens naturais, razoando os motivos.

7.3. Leva a cabo pequenas iniciativas para participar no uso adecuado de bens naturais razoando os motivos e expoñéndoos mediante imaxes dixitais.

8.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación vial.

8.2. Investiga sobre as principais causas dos accidentes de tráfico coa axuda das tecnoloxías da información e a comunicación.

8.3. Expón publicamente as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.

10. AVALIACIÓN:

Na avaliación diferenciaranse tres momentos:

- Avaliación inicial, para establecer o punto de partida do alumnado. Levarase a cabo ao inicio do curso e ao comezo de cada unidade didáctica para adaptar o proceso aos coñecementos que posúe o alumnado.
- Avaliación continua, ao longo de todo o curso permitíranos regular todo o proceso, xestionar erros e consolidar éxitos.
- Avaliación final, para determinar ata que punto se acadaron os obxectivos propostos e facer propostas de mellora para vindeiros cursos

10.1 Procedementos e instrumentos de avaliación:

Procedementos:

- Análise de tarefas.
- Comprobación de traballos escritos.
- Resolución de exercicios.

-Esforzo e actitude positiva cara a materia.

Instrumentos:

- Probas de control.
- Caderno de clase e traballos realizados.

.

10.2 Criterios de cualificación:.

En xeral, na avaliación teranse en conta as probas de avaliación orais ou escritas dos contidos das unidades e o caderno, os traballos realizados ou fichas, así como se valorará positivamente o esforzo e a actitude positiva cara a materia, que se cualificará en conxunto cos aspectos anteriores, valéndonos de listas de control e/ou rúbricas para facer unha valoración obxectiva e baseada en datos reais do día a día. Tódolos resultados serán recollidos nunha táboa de observación que serán recuperadas na avaliación final para calcular a nota media. Así mesmo, será necesario que o alumnado acade, como mínimo, o 40% de cada unha das cualificación que se especifican a continuación, para lograr unha cualificación positiva da materia, así como a superación dos mínimos esixibles especificados no punto oito deste apartado.

As probas de avaliación contarán un **70 %**; e, os traballos, fichas, cadernos, contribuirán a un **30 %** da nota definitiva.

10.3 Avaliación inicial:

A avaliación inicial levarase a cabo nas primeiras semanas de curso, constará de exercicios escritos e orais. Na sesión de avaliación inicial acordaranse as medidas necesarias segundo os resultados.

10.4 Medidas de atención á diversidade:

No grupo de 3º de primaria hai un alumno que precisa apoio da mestra especialista en pedagogía terapéutica. Ademais, hai outros dous casos que precisan apoio, este farase por parte do titor na propia aula con:

- Actividades de reforzo e ampliación, serán as que aparecen na proposta didáctica, no libro dixital e outras que se estimen oportunas.
- Fichas de reforzo e de ampliación, dos recursos foto-copiáveis, do libro dixital e doutras fontes.

Alén do anterior, a medida que avance o curso, co fin de adaptarse ás características individuais do alumnado, e para atallar posibles dificultades que xurdan, poderanse poñer en práctica calquera das

medidas de atención á diversidade que sexan precisas, seguindo o protocolo establecido para cada unha delas

.

10.5 Programa de reforzo para a recuperación de materias pendentes:

Como o alumnado de terceiro promocionou sen ter materias pendentes, non se realizarán actividades específicas neste punto.

10.6 Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente:

Neste apartado pretendemos promover a reflexión docente e a auto-avaliación da realización e desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que permitan ao docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo, propoñemos unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto. Pódese realizar ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

INDICADORES	SI	NO
As actividades resultaron interesantes ?		
Houbo conexión cos coñecementos previos?		
Existe unha funcionalidade do aprendizaxe para a vida real?		
Aproveitáronse os recursos do entorno?		

10.7 Mecanismos de avaliación e de modificación da programación en función dos resultados académico:

Ao finalizar cada trimestre propónse unha secuencia de preguntas que me sirvan para avaliar a miña función docente e o funcionamento da programación na aula e establecer estratexias de mellora :

INDICADORES	1	2	3
Adecuación dos obxectivos ás características dos nenos.			
Actividades de reforzo, desenrolo e ampliación.			
Atención a diversidade.			
Elaboración coordinada da programación.			

Participación nas distintas actividades do centro.			
Comunicación cas familias.			

10.8 Mínimos esixibles para a avaliación positiva:

Lingua Galega:

Primeiro trimestre:

- Utilizar certo léxico relacionado co campo semántico tratado na unidade.
- Saber o nome das letras e a súa orde alfabética.
- Utilizar a maiúscula ao comezo dun escrito, detrás de punto e nos nomes propios.
- Recoñecer sinónimos de palabras dadas.
- Dividir correctamente palabras en sílabas e a final de liña.
- Identificar a sílaba tónica das palabras.
- Recoñecer antónimos de palabras dadas.
- Distinguir o nome e diferenciar entre nomes comúns e propios.
- Recoñecer enunciados interrogativos e aplicar o signo de interrogación.
- Recoñecer os distintos significados de palabras polisémicas.
- Identificar os adxectivos e usalos con corrección.
- Utilizar correctamente o signo de admiración e as palabras con *c* e *z*.
- Empregar con corrección as formas do xénero e do número.
- Escribir correctamente palabras con *mp* e *mb*.

Segundo trimestre:

- Comprender un texto escrito.
- Formar palabras novas mediante sufixos.
- Utilizar con corrección os artigos e os indefinidos coas súas contraccións.
- Utilizar correctamente os demostrativos e os posesivos.
- Escribir con corrección palabras con *b*.
- Formar palabras derivadas.
- Identificar e utilizar correctamente os pronomes persoais.
- Escribir correctamente palabras con *r* forte, *r* suave e *rr*.
- Formar aumentativos e diminutivos.

Terceiro trimestre:

- Recoñecer o verbo e as súas conxugacións.
- Escribir correctamente palabras con *v*.
- Formar palabras compostas.

- Identificar as formas verbais en presente, pasado e futuro.
- Escribir correctamente verbos rematados en *-aba*.
- Comprender un texto correctamente.
- Identificar e formar familias de palabras.
- Clasificar as oracións en enunciativas, interrogativas e exclamativas.
- Escribir correctamente palabras con *g-gu* e usar correctamente a diérese.
- Recoñecer a concordancia entre suxeito e predicado.
- Escribir con corrección palabras con *h*.
- Escribir con corrección unha carta.

Lengua Castellana

Primeiro Trimestre

- Saber los nombres de las letras y su orden alfabético.
- Utilizar las mayúsculas al comienzo de un escrito y detrás de punto.
- Distinguir las sílabas y las letras que forman una palabra.
- Conocer la diferencia entre lengua oral y lengua escrita.
- Saber identificar sinónimos propios del vocabulario básico.
- Distinguir sílaba tónica de sílaba átona y dividir una palabra en sílabas.
- Saber ampliar oraciones.
- Comprender y dar instrucciones.
- Sustituir palabras propuestas por antónimos.
- Utilizar correctamente los signos de interrogación y de exclamación.
- Diferenciar los nombres comunes de los propios.
- Identificar los rasgos de textos expositivos sencillos.
- Explicar el significado de palabras polisémicas en diferentes oraciones.
- Asociar correctamente las grafías **ca, co, cu, que, qui** con su pronunciación.
- Escribir correctamente palabras que llevan las letras **c** o **z**.
- Identificar los adjetivos y usarlos.
- Contar una anécdota.
- Identificar parejas de palabras distintas que expresan oposición de género.
- Usar correctamente la coma en las enumeraciones y la **r, rr** en palabras sencillas.
- Distinguir las palabras por su género y por su número.
- Reconocer el comienzo en los relatos

Segundo trimestre:

- Reconocer palabras derivadas estudiadas.
- Escribir correctamente palabras terminadas en **-d** o en **-z**.
- Conocer los artículos y escribirlos delante de nombres respetando las normas de concordancia.
- Utilizar adecuadamente los diferentes determinantes demostrativos.
- Reconocer un texto de opinión y opinar con argumentos razonados.
- Formar antónimos utilizando los prefijos **des-** e **in-**.
- Escribir correctamente palabras terminadas en **-illo** e **-illa** y palabras con los grupos **mp** y **mb**.
- Reconocer los determinantes posesivos y numerales.
- Realizar sencillas descripciones.
- Distinguir diminutivos terminados en **-ito**, **-ita**, **-illo**, **-illa**.
- Distinguir los aumentativos y conocer su formación.
- Escribir correctamente palabras con los grupos **bl** y **br**.
- Identificar correctamente los verbos terminados en **-aba**, **-abas...**
- Reconocer el pronombre personal.

Tercer trimestre:

- Identificar y escribir retratos.
- Distinguir y formar palabras compuestas.
- Escribir correctamente los sonidos **ga, go, gu, gue, gui, ge, gi, güe, güi**. - Reconocer la rima y hacer rimas sencillas.
- Expresar el significado de frases hechas usadas habitualmente.
- Escribir correctamente palabras que empiezan por **hie-** y **hue-**.
- Escribir correctamente las formas de los verbos **hacer, haber** y **hablar**.
- Identificar el presente, el pasado y el futuro de los verbos.
- Memorizar retahílas y trabalenguas.
- Reconocer palabras que pertenezcan a la misma familia léxica.
- Escribir ejemplos de verbos acabados en **-bir** y en **-vir**.
- Completar oraciones a las que les falte el sujeto o el predicado.
- Convertir un texto narrativo en teatral.
- Leer adecuadamente un texto teatral.
- Recitar poemas con la entonación adecuada.
- Reconocer el significado común de un campo semántico.
- La norma ortográfica de los verbos en **-ger** y en **-gir**, y sus excepciones.
- Distinguir oraciones enunciativas, interrogativas y exclamativas.
- Identificar y utilizar rasgos de la lengua literaria.

- Reconocer el verbo y saber corresponder las distintas formas con el infinitivo.

Área de matemáticas

Primeiro Trimestre

- Descomposición e composición de números ata cinco díxitos.
- Equivalencia entre distintas ordes de unidades dun número.
- Os números de comparación e de xestión.
- Aproximación de números para o centenar ou unidade máis próxima a mil.
- Ler e escribir cardinais e números ordinais.
- Algoritmo da suma con levadas (dous ou máis sumandos con igual ou diferente número de cifras).
- Algoritmo de resta realizada con cantidades do mesmo ou de distinto número de díxitos.
- Proba da resta.
- Resolución de problemas que inclúen a suma ou a resta.
- Concepto de multiplicación como a expresión abreviada da suma dos sumandos iguais.
- Os termos de multiplicación.
- Construción e memorizando táboas de 0 a 10.
- Cálculo de dobre e triplo.
- Dominio do algoritmo de multiplicar números con varios díxitos por un número de varias cifras por un, levando e sen levar.
- Multiplicación do número dígito por decenas, centenas ou millares completos.
- Multiplicación rápida de números de un dígito por 10, 100 ou 1000.
- Resolución de problemas de multiplicación simple con unha única operación.
- A realización de repartos de xeito manipulativos e gráficos.
- Particións rexencia con ata dividendos de dous díxitos e divisores dun número.
- O enfoque e resolver problemas sinxelos en que a división intervir.

Segundo Trimestre

- Transformar céntimos de euro, e viceversa.
- Trata con equivalencias facilidade e cambios de moeda.
- Interpretar as cantidades notación decimal de diñeiro.
- Engadir e restar cantidades de diñeiro.
- Resolver as vendas en situacións cotiás.
- División do ano en estacións, meses e semanas.
- Ler calendario e data.
- División do día en 24 horas e dous ciclos de 12 horas.

- División de tempo en minutos. Equivalencia en minutos do trimestre, a metade e tres cuartos de hora.
- Equivalencia entre minutos e segundos.
- Lectura de reloxo analóxico e dixital.
- Unidades de lonxitude de medida do corpo: polgada, paso, a pé ... e invariantes unidades: as regras de enerxía, varas ...
- As unidades de medida do sistema métrico; unidade universal: metro; unidades menores: decímetro, centímetro e milímetro. Unha unidade para a medición de grandes distancias km.
- Estimación de lonxitudes, facendo medicións, a elección da unidade de dereita coa lonxitude sendo medida
- Unidades non convencionais de recursos de medida e pesos.
- Unidade de medida de peso: a quilo, o quilo media e cuarto quilo. O céspede por tonelada. Equivalencias.
- As unidades de medida de capacidade: o litro, cuarto litro e medio litro. O centílitro e hectolitro. Equivalencias.
- Comprender e desenvolver mensaxes que inclúen capacidade de cuantificacións en litros e peso en quilos.
- Diferentes tipos de liñas: rectas, curvas, poligonais, ondulado e en espiral.
- Posicións relativas: paralelos, intersección, perpendicular.
- Ángulos e elementos.
- Clasificación dos ángulos: dereito, aguda e obtuso.
- Destreza no manexo de instrumentos de debuxo.
- Utilización de Termos aprendidos na descrición do ambiente.

Terceiro Trimestre:

- Clasificación das formas xeométricas: prismas, pirámides, cilindros, conos e esferas.
- Elementos de formas xeométricas: caras, arestas e vértices.
- Idea polígono.
- Elementos de polígonos: lados, ángulos e vértices.
- Clasificación de polígonos segundo o número de lados.
- Elementos de triángulos e cuadriláteros lados, ángulos e ángulos.
- Tipos de triángulos segundo os seus lados e por seus ángulos.
- Paralelogramos cuadriláteros (identificación).
- Tipos de paralelogramos.
- Medición da superficie por medio da conta unidades cadradas.

- Recoñecemento dos elementos básicos dos corpos xeométricos: caras, arestas e vértices.
- Recoñecemento dos principais corpos xeométricos.
- Diferenciación entre un prisma e unha pirámide.
- Recoñecemento e diferenciación entre cono, cilindro e esfera.
- Construción de táboas para a recollida de datos.
- Lectura e interpretación de datos recollidos en táboas.
- Lectura e interpretación de gráficos de barras.
- Construción de gráficos de barras a partir dos datos recollidos nunha táboa.
- Identificación de situacións que dependen do azar.

Área de Ciencias da Natureza

Primeiro Trimestre:

- Identificación de seres vivos.
- Diferencias entre animais e plantas.
- Descrición das funcións vitais.
- Identifica e clasifica as características xerais dos animais.
- Características xerais dos invertebrados. Algúns grupos de invertebrados.
- Características xerais dos vertebrados. Os grupos de vertebrados.
- Características xerais das plantas.
- Partes dunha planta. A flor, as súas partes.
- Tipos de plantas segundo a súa reprodución e segundo os seus talos.
- A importancia das plantas no planeta. Algunhas plantas útiles para as persoas.

Segundo Trimestre:

- Características xerais do ser humano.
- Os aparatos do corpo humano: funcións básicas.
- A función de relación: fases e órganos implicados.
- A función de nutrición: aparellos e órganos implicados.
- A función de reprodución: aparellos e órganos implicados.
- As etapas da vida dunha persoa: características e orde cronolóxica.
- Os diferentes nutrientes dos alimentos: identificación.
- Identificación, discriminación e elaboración dunha dieta saudable.
- Describe pautas básicas de hixiene (persoal, doméstica e alimentaria) e os seus efectos beneficiosos para nós.
- Describe a importancia do exercicio físico e da postura corporal para ter unha boa saúde.

- Coñece e comprende as intolerancias cara a algúns alimentos.

Terceiro Trimestre:

- Define materia, masa e volume.
- Nomea as propiedades específicas da materia.
- Diferencia entre substancia pura e mestura.
- Identifica os estados da materia.
- Nomea a identifica os cambios de estado.
- Diferenza entre materiais naturais e artificiais e coñece algúns usos deles.
- Define enerxía e identifica as formas e fontes nas que se manifesta.
- Describe estratexias básicas para a diminución do consumo de enerxía nos fogares.
- Identifica elementos e describe o funcionamento de máquinas simples: plano inclinado, panca, roda e polea.
- Coñece e nomea máquinas que modificaron os modos de vida das sociedades e expón cambios que ocasionaron.
- Nomea actividades agrícolas, gandeiras, pesqueiras, industriais, domésticas, transporte, comunicacións... e máquinas representativas que se usan nelas.

Área de Ciencias Sociais

Primeiro Trimestre:

- Idea de paisaxe e dos elementos que a forman.
- Tipos de paisaxes segundo distintos criterios.
- Algunhas formas do relevo de paisaxes de interior.
- Algunhas formas do relevo de paisaxes costeiras.
- Adquirir as destrezas mínimas para o desenvolvemento das competencias básicas.
- Principais formas do relevo de Galicia e os ríos máis importantes.
- A localidade e os seus tipos: aldeas, vilas e cidades. O concepto de barrio
- Elementos visibles e elementos ocultos da localidade.
- Conceptos de concello e de servizos municipais.
- Algunhas normas cidadás e a súa valoración.
- Idea de plano e de mapa
- Elementos dun mapa. Os tipos de mapas. Globos terráqueos e mapamundis.
- Identificación dos polos, o eixe, os hemisferios e os puntos cardinais.
- Continentes da Terra: nomes e localización.
- A familia e as tarefas familiares. Os veciños e os amigos. A vida no colexio.

Segundo Trimestre:

- Aproximación á composición do universo. Composición do Sistema Solar.
- Forma, aspecto e composición da Terra.
- A rotación terrestre e as súas consecuencias. Eixe e polos xeográficos.
- O movemento da Lúa arredor da Terra. As fases lunares.
- O movemento de translación da Terra. As estacións.
- O aire e a súa composición. A atmosfera.
- Idea de fenómeno atmosférico. Algúns fenómenos atmosféricos.
- Elementos do clima.
- Principais zonas climáticas da Terra.
- A auga e os seus estados. A hidrosfera e a distribución das augas no planeta.
- O ciclo da auga no planeta.
- Importancia e usos da auga.

Terceiro Trimestre:

- Define e identifica a función da agricultura, os seus tipos e algúns produtos agrícolas.
- Define e identifica a función da gandería, os seus tipos e algúns tipos de gando.
- Define e identifica a pesca, os tipos de pesca e algúns produtos pesqueiros.
- Define e identifica a minería, os tipos de minas e de produtos mineiros.
- Define a actividade artesá e as persoas que a levan a cabo.
- Os produtos naturais e a súa procedencia.
- Os produtos elaborados e os lugares onde se transforman.
- Define a actividade industrial e coñece os traballadores industriais.
- Os servizos e os seus oficios.
- Define medios de transporte e coñece os seus tipos.
- Pasado, presente e futuro. Unidades para medir o tempo histórico e as súas equivalencias.
- As idades da historia.
- As fontes da historia e a súa clasificación.

Área de Educación Plástica:

Primeiro Trimestre:

- Identificar formas e cores nas imaxes que se presentan.
- Recoñecer e interpretar diferentes versións dunha mesma obra artística.
- Imitar o trazado das tramas para sombrear os modelos.
- Verbalizar correctamente as instrucións para construír figuras con papel.

Segundo Trimestre:

- Utilizar o lapis de grafito no sombreado e conseguir diferentes tons.
- Interpretar esquemas de animais diferentes reproducíndoos convenientemente.
- Coñecer esculturas famosas e obras pictóricas do ámbito e doutras culturas.
- Reproducir paisaxes que representen distintos momentos do día e da noite.

Terceiro Trimestre:

- Valorar as obras de arte doutras culturas e da propia.
- Combinar pictogramas con palabras para completar un conto.
- Motivar a percepción visual; ensinar a captar os elementos significativos dunha obra.

Valores Sociais e Cívicos:

Ao longo do curso:

Observar no alumnado comportamentos e actitudes solidarias no ámbito escolar e social, así como a autoestima e autocontrol.

11. METODOLOXIA:

A metodoloxía utilizada ten como obxectivo fundamental que os alumnos/as aprendan dunha maneira autónoma, a través dos temas traballados na aula, desde unha perspectiva activa e flexible, proporcionando o maior número de experiencias que lles permita desenvolver ao máximo as súas capacidades .

Ademais, ao longo do curso introducirase o traballo cooperativo en grupos heteroxéneos. O obxectivo principal é que o alumnado saiba traballar en grupo cooperando, enriquecéndose das propostas e habilidades uns dos outros.

Darase maior importancia á comprensión dos contidos fronte a memorización mecánica, polo que as tarefas a realizar estarán pensadas dende a teoría das intelixencias múltiples dando a posibilidade para que todo o alumnado chegue a adquirir todos aqueles aspectos que necesitan para poder desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida. Utilizarase unha metodoloxía activa que permita integrar aos alumnos/as na dinámica da aula e no deseño e no desenvolvemento do proceso de ensinanza-aprendizaxe.

12. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS:

- O libro de estudante da editorial Anaya de 3ª E.P.
- A proposta didáctica de 3ª E.P.

- Os recursos fotocopiables da proposta didáctica, actividades de construción, expansión e avaliación.
- Os cadernos complementarios ao libro do alumno.
- Os libros dixitais para alumnos e profesores.
- Mapas, figuras xeométricas, xogos de mesa.
- O CD que acompaña a proposta de ensino.
- Encerado tradicional e dixital.
- Folios ou cartolinas pequenas e grandes.
- Reprodutor de CD e música variada
- Material funxible: lapis de cores, lapis, goma de borrar, tesoiras, pegamento, plastilina, ceras, rotuladores, témpera e pincel,
- Distintos tipos de papeis: papel pinocho, seda, charol, celofán, pintado, etc.
- Material reciclado: oveiras de cartón, caixa de cartón, rolos de papel hixiénico ou de cociña, papel de aluminio, la, pau, revistas e xornais.
- Material dixital: vídeos e crebacabezas de obras de arte, actividades interactivas compositivas, actividades de técnicas plásticas.
- Aqueles outros que sexan oportunos ao longo do curso.

13. PROXECTOS:

13.1. PROXECTO LECTOR:

OBXECTIVOS:

- Transmitir aos alumnos/as que a lectura supón, momentos de tranquilidade e divertimento.
- Dar a coñecer e aprender textos de tradición oral: ditos, tabalinguas, etc.
- Coñecer autores e que os seus nomes se vaian facendo familiares.
- Coñecer distintos xéneros literarios: cómic, conto, poesía, etc.
- Ampliar vocabulario.
- Coñecer, por medio da lectura, outras culturas e maneiras de vivir.
- Ampliar os coñecementos das distintas áreas.

METODOLOXÍA

No curso de 3º de Primaria, traballamos esta disciplina en todas as áreas a través das lecturas que introducen as unidades e paralelamente, a comprensión lectora.

Na “hora de ler”, á que lle dedicamos 20 minutos diarios, os alumnos/as lerán varios títulos dos pertencentes á Biblioteca de aula. Ademais, cada semana baixarán á biblioteca de centro para que collan en préstamo un título cada un/unha que, despois de lelo terán que facer unha pequena ficha informativa do libro para que o resto do grupo se poida enriquecer e decidir se queren lelo ou prefiren outro.

Alén do anterior, cada semana dous alumnos/as voluntarios, prepararán un anaco dunha lectura (inventada, de tradición popular oral...) que lerán ao resto da clase e plantexarán preguntas de comprensión lectora para responder de xeito oral.

ACTIVIDADES A REALIZAR NA “HORA DE LER”

- Lectura silenciosa e individual.
- Realización de marcapáxinas para marcar onde quedan e poder seguir ao día seguinte.
- Lectura en alto dalgún conto ou fragmento por parte dun alumno ou alumna ao resto da clase.
- Memorización de poesías que despois recitarán.
- Información sobre palabras descoñecidas que aparecen nos textos.
- Recomendacións, entre eles, dos libros que máis lles gustan.

13.2. INTEGRACIÓN DAS TICs:

Utilización da pizarra dixital e do ordenador na aula para actividades coas áreas. Visita á aula de Informática para familiarizar ao alumnado coas novas tecnoloxías e realizar actividades para ampliar os seus coñecementos. Ademais, tense previsto introducir ao longo do curso o uso dun robot educativo co fin de introducir ao alumnado nos coñecementos STEM (Ciencias, Tecnoloxía, Enxeñería e Matemáticas), de favorecer o desenvolvemento do pensamento lóxico, favorecer a motivación e a atención e gamificar a actividade diaria. Empregaríase para realizar diferentes actividades dentro das áreas que permitan a profundización, asentamento ou superar dificultades relativas a determinados contidos.

13.3 DINAMIZACIÓN LINGÜÍSTICA:

O grupo de 3º de primaria participará nas distintas actividades propostas polo equipo de dinamización da Lingua Galega ao longo do curso: Día de Rosalía, Semana da prensa, Letras Galegas, Semana do Teatro, etc.

14. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES:

Durante este curso participaremos nas celebracións de festas no centro: Magosto, Entroido, Festa fin de curso, etc. Tamén se participará nas programadas polo Equipo de Actividades Complementarias e Extraescolares en colaboración co Equipo da Biblioteca e co de Dinamización da Lingua Galega que se consideren oportunas e/ou axeitadas.

Ademais, realizaremos polo menos unha saída trimestral, entre as cales, poden estar: saída ao cine e/ou ao teatro, visita a un museo e unha saída de fin de curso, cun carácter máis lúdico. Ademais, é probable que fagamos saídas de recoñecemento do entorno próximo.